

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θυφόνται ήμα
δαίτη πώς δε φοβάνται την
αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η' ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 2 ΤΟΥ ΜΑΗ 1910 ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΔΡΙΘ. 2 ΑΡΙΘΜΟΣ 390

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΒΗΛΑΡΑΣ. 'Ανέκδοτες γραφές.
- ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. Τα τραγούδια του Στρατιώτη.
- ΚΙΜΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ. Ρυθμοί.
- ΜΕΜΑΣ ΔΑΝΑΛΗΣ. Κάδρα.
- ΜΑΞΙΜΟΣ ΔΩΡΟΣ. Στόν κάμπο.
- Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Οι δύο αγάπες (πέλος).
- Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Μουσικοκριτικά γυμνάσματα.
- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. 'Ο ποιητής.
- ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ δημοτικό σχολείο.
- ΣΜΥΡΝΙΟΣ. 'Από τη Σμύρνη.
- Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Δυό λόγια για τον κ. Α. Πάλλη.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αξιότιμη Κύριε

Η δημοτική παιδεία έχει σκοπό να ετοιμάση τον άνθρωπο ώστε να μπορεί να ζήσει τη σημερινή ζωή. Και το κατορθώνει παρέχοντας στο παιδί χρήσιμες για τη ζωή γνώσεις, γυμνάζοντας το σώμα του, μορφώνοντας το χαρακτήρα του και καθιστώντας το μυαλό του ικανό να σκέπτεται.

Μαζί με τους δρους της υγιεινής του σώματος και παρεκτός τη θρησκευτική διδασκαλία, απαραίτητες για τη ζωή γνώσεις θεωρούνται παντού τα στοιχεία της αριθμητικής και της γεωμετρίας, τα στοιχεία των φυσικών επιστημών, ή πατριδογνωσία και οι κανόνες, οι λίγγοι και οι άπλοοι, της μητρικής γλώσσας.

Άρχει τα μαθήματα αυτά να διδάσκονται με τρόπο που να μη φορτώνουν το μυαλό, αλλά να το μορφώνουν, για να βρεθῆ ὁ ἀπόφοιτος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἔτοιμος ν' ἀντικρίσῃ τῆ ζωῆ, κατέχοντας, μαζί με τὴν ἠθικὴ δύναμη καὶ τὴν ἀναπτυγμένη νόηση, τίς ἀπαραίτητες στὸν πολίτη γνώσεις.

Καὶ πρέπει ἡ διδασκαλία νὰ προβαίνει μετὰ γνωστὰ καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα πρὸς τὸν κανόνα, γιὰ νὰ μπορέσῃ ὁ ἀπόφοιτος νὰ διαβάξῃ ἐκφραστικὰ καὶ νὰ γράφῃ ἐκφραστικὰ, δηλαδὴ, νὰ νοιώθῃ τὸ τί διαβάξῃ καὶ νὰ μεταδώδῃ τὴ σκέψη τοῦ γράφοντας· καὶ ἀκόμα νὰ

αἰσθανθῆ πραγματικὴ δρεξὴ νὰ συμπληρώσῃ τίς γνώσεις του, ἢ μόνος του ὡς πελάτης τῆς Λαϊκῆς Βιβλιοθήκης, ἢ καὶ ἀκολουθώντας τὴν εἰδικὴ μόρφωση γιὰ τὸ ἐπάγγελμα ποὺ ἡ φυσικὴ του προδιάθεση καὶ ἡ κοινωνικὴ του θέση τὸν προώρῃσε.

Ἡ δημοτικὴ μας παιδεία ἔμωε, ἔλοι τὸ ἔξορο καὶ τ' ἐμολογοῦμε, τίποτα ἀπ' ἑλ' αὐτὰ δὲν κατορθώνει.

Φταίει σὲ τοῦτο ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας; Φταίνει τὰ διδακτικὰ βιβλία; Φταίει ἡ ταπεινὴ θέση καὶ ἡ παιδαγωγικὴ ἀμορφωσία τοῦ δασκάλου; Φταίει τίποτε ἄλλο βαρύτερο, ριζικώτερο, οργανικώτερο; Κ' ἔμεις τὸ λέμε, πὼς εἶλα θὰ φταίνει. Μὰ πρὸ πάντων κατανοήσαμε πὼς τὰ πρῶτα νοήματα δὲ μποροῦν νὰ ξυπνήσουν στὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ παρὰ μετὰ τὴν γνώριμὸν τοῦ γλωσσικοῦ ὀμιλοῦ. Καὶ κατανοήσαμε ἀκόμα τὴν ἀνάγκη ἐπὶ τέλους ν' ἀποδειχθῆ πειραματικὰ μετὰ ποῖο πρόγραμμα, μετὰ ποῖα μέθοδος, μετὰ ποῖα βιβλία, τὸ ΠΩΣ θὰ μποροῦσε τὸ δημοτικὸν σχολεῖο, τὸ νεοελληνικόν, νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν τρισμεγάλον σκοπὸν του. Καὶ συμπεράναμε ὅτι τὴν πειραματικὴ αὐτὴ ἀπόδειξη θὰ μᾶς τὴ δώσῃ χεροποιαστὴ μόνον τὸ θεμελιωμα καὶ ἡ λειτουργία ἑνὸς πρότυπου δημοτικοῦ σχολείου, ποὺ νὰ τὸ θεμελιώσῃ καὶ νὰ τὸ ἐπιστατῆ καὶ νὰ τὸ νοιάξεται μιὰ μορφωμένη, μ' ἐπίγνωση τοῦ σκοποῦ, ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία.

Ἀποφασίσαμε, λοιπόν, νὰ ἰδρῶσμε καὶ νὰ ἐπιμεληθῶμε τὸ Σχολεῖο ποὺ θὰ δώσῃ στὸν τόπον μας, μαζί με τὴν καταλληλότερη γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα παιδαγωγικὴ μέθοδο, τὸ πρότυπο ἀλφαριθμητικόν, τὰ πρότυπα διδακτικὰ βιβλία καὶ τὰ μορφωτικὰ καὶ βοηθητικὰ τοῦ δασκάλου βιβλία, καὶ στὸ τέλος τὸ ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ, τοὺς ἀπόφοιτους, παιδιὰ μ' ἀναπτυγμένο χαρακτήρα καὶ νόηση, μετὰ τὴν δρεξὴ καὶ τὴ δύναμη νὰ μάθουν, γιὰτὶ θὰ κατέχουν καὶ τὸ ὄργανον κάθε πρὸδου, τὴ μητρικὴ τους γλώσσα.

Ὅσοι αἰσθάνονται τὴ μεγάλη ὠφέλεια ποὺ θὰ προκύψῃ ἀπὸ μιὰ τέτοια πειραματικὴ καὶ ζωντανὴ λύση τοῦ προβλήματος τῆς δημοτικῆς μας παιδείας, τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα ποὺ πρόσεξαν τὴν ἀγωνία τοῦ παιδιοῦ τους, ἔταν σκυμμένο στὸ βιβλίον ζαλλῆζει τὸ μυα-

λό του γιὰ νὰ ξεμάθῃ, ἢ νὰ παραμορφώσῃ, ἔτι ζωντανὸ καὶ θελκτικὸ τοῦ ἔμαθε τὸ σπῆτι του, τὸν κάθε μορφωμένο ποὺ πιστεύει, ὅπως κ' ἔμεις—χωρὶς ν' ἀποβλέπῃ στὴ γλώσσα ποὺ συνηθίσε νὰ γράφῃ καὶ νὰ καταλαβαίνει—ὅτι Λαϊκὴ Παιδεία καὶ Δημοτικὸ Σχολεῖο θὰ ὑπάρξῃ μόνον ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ τὰ παιδιὰ θὰ ἀνατρέφονται μετὰ τὴ μητρικὴ τους γλώσσα, ὅλους αὐτοὺς τοὺς καλοῦμε νὰ συντρέξουν μετὰ κάθε ὕλικὴ καὶ ἠθικὴ βοήθεια τὸ ἔθνικόν, ὡς τ' ὀνομάσωμε, πείραμα.

Κάθε δωρεὰ καὶ συνδρομὴ ἄς σταλῆ στὸν κ. Δ. Π. Πετροκόκκινον, ἔδδς Τιμολέοντος, 25 Ἀθήνας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ γράμματος, ὅπως καὶ ὁ συγκεκριμένος σκοπὸς μας, τελειώνει σ' αὐτὸ τὸ σημεῖον. Μολαταῦτα δὲν τὸ θεωροῦμε πρόωρον νὰ σᾶς ἀνακοινώσωμε ὅτι, σύμφωνα μετὰ τὴν ἐπιθυμία καὶ ἄλλων, θὰ ἐργαζώσωμε καὶ ἕναν Ἐκπαιδευτικὸν Ὅμιλον, γιὰ νὰ συντελέσῃ στὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ μας.

Ὅταν ὀργανωθῆ ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος θὰ καλεσθῆτε νὰ γίνετε μέλος του, ἂν μᾶς εἰδοποιήσετε ἀπὸ τώρα μετὰ γράμμα σας ὅτι δέχεσθε.

Μετὰ ὑπελόγησιν

- Ἡ Ἐφορὰ τοῦ Πρότυπου Δημοτικοῦ Σχολείου
- Α. ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ Ν. ΠΑΠΠΟΣ
  - Κ. ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ
  - Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ
  - Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ Κ. Α. ΤΟΠΑΛΗΣ
  - Κ. ΜΕΛΑΣ Μ. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ
  - Α. ΜΠΕΝΑΚΗΣ Φ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ
- Ἀθήνα, Μάρτης 1910.

Κ Α Δ Ρ Α

1.

Τὸ παραμῦθον ἀλήθειαν. Κατὰ χρονοὺς οἱ ἔθρες κ' ἕνα πυκνὸ χρυσόβροχον μετὰ στὰ νησιὰ σκορπιέται. Κοίτα καὶ πέρα. Ἐνα λευκὸ καρὰβι ἀπὸ τὴ Μάλτα μονάχον τοῦ σὸ πέλαο τηρεῖ καὶ συλλογιέται.

2.

Πρῶτὸν καὶ ταξιδεύομε τὸ κάταστρο κανάλι, ξανθοειρετόνται οἱ ἐλιές πέρα στὸ ρημονήσι· Καλότυχος ποὺ θάκουγε τὸ τί θὰ κυβερνιάσουν στὴν τέτια τὴν πανώρια ἀγῆ σὴν ἡ δαστρία τίς ἐν- πνήση.

3.

Ἦσυχο βράδι καὶ περῶς τὸ λόγγο. Ἐνα στεφάνι
ψηλά γυρτό κ' οἱ ἀγκυλιές κάτω κ' ἕνα πηγάδι.

Ἄλλα σ' ἀκούνε πὸν περῶς. Κ' ἐὸν κάτω στήν πέτρα :
Μιάς μάννας κλάμα θάκουσ' ἄκουσ' ἐκεῖ σὸ ρουμάνι.

4.

Νύχτα κ' οἱ εὐζῶνοι ράθυμο πᾶνε τὸ παληγάρι.
Νά, τὰ χωράφια του' νά, οἱ οὐκίες, παλιές του φι-
λενάδες

νά, κ' ἡ Φραγκιάτα ξερημη. Καὶ σὰ σὸ περιβόλι
ἐφτάσανε, ἀπ' τὴν κερασιά γύρευε ἕνα κλωνάρι.

5.

Ἦγνος πανώριος σὰ νερά καὶ κάπου ἐκεῖ στήν ἔερα
μὲς στήν ἠλιόφωτη ἐρημιὰ ἄκου σ' ἕνα κλωνάρι
τοῦ γαρδελιῶ τὸ λάλημα. Καὶ τοῦ ψαρῆ ἡ κουβέντα
περνάει καὶ μένει ἀξύντητο τὸ γαλανὸ γιβάρι.

Βραχώρι.

ΜΕΜΑΣ ΔΑΝΑΛΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

Στὴν ἀναβροχιά καλὸ καὶ τὸ χαλάει

Γιὰ μιὰ φυλλαδοῦλα τοῦ κύριου Γ. Ἀξιῶτη
[Ἀπὸ τὴν Ἱστορία εἰς τὰ πράγματα.
Ἀθῆναι, Φεβρουάριος 1910].

Μετὰ τὴν καλύτερη θέληση ἀδύνατο νὰ συμπα-
θήσῃ κανεὶς μὲ τὴ φυλλαδοῦλα τοῦ συντεχνίτη, ὅχι
ὅμως καὶ ὁμοιδεάτη, ἀν κρίνω ἀπὸ τὴ φυλλαδοῦλα,
κύριου Ἀξιῶτη.

Ὁ κύριος Νάξος διαβάζοντάς τη, ἀν τὴ διά-
βασε, πρέπει σίγουρα νὰ σκέφτηκε «Θέ μου, σὰ μοῦ
δίνεις τέτοιους ἔχτρος, τί τοὺς θέλω τοὺς φίλους».
Γιατὶ καὶ δίχως νὰ μεταχειριστῶ τὰ λόγια τοῦ φί-
λου καὶ συνεργάτη μου τοῦ Ξενοπούλου, ποῦ τόσο
φαίνεται νὰ πικράνανε τὸν κ. Ἀξιῶτη, δίχως νὰ
χαρακτηρίσω δηλ. τὴ φυλλαδοῦλα γιὰ «ἐμπαθῆ»

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΑΠΕΣ*)

Ἦταν νύχτα. Κι ὁ Γιώργης ἦταν τώρα μονα-
χὸς τοῦ στήν κατοικία του, ἕνα καλύβι ἀπὸ πλοκὸ
καὶ καλάμια σεβαντισμένο μὲ λάσπη ἀπὸ μέσα καὶ
ἀπὸ ἔξω. Ἀπὸ τὴ χτεσινὴ μέρα δὲν εἶχε φανεῖ σὸ
χωριό, κ' ἐκρουβότου σ' ἔρημα μέρη, ἀπόπερα ἀπὸ
τὸ σύνορο τοῦ χωριοῦ καὶ μόνο σὺσκοτα τὴ νύχτα
ἐρχόταν νὰ κοιμηθεῖ στήν κατοικία του. Ἐσκεφτό-
ταν καὶ κείνος νὰ φύγει. Γιὰ τοῦτο ὅμως ἡ μάννα
τοῦ ποῦ τὸν εἶχε ζητήσῃ ὡς τὸ σούρουπο δὲν τὸν
εἶχε βρεῖ πουθενά. Τώρα τοῦ καλυβιοῦ ἡ πόρτα
ἦταν κλειστή καὶ μανταλωμένη ἢ φωτιά ἐκρουφ-
καιγε μέσα στὶς στάχτες σὲ μιὰν ἀγκυλὴ καὶ τὰ
δαυλιὰ ἀνάδιναν καπνοὺς πρὸς τὴν κατάμαυρη κα-
λαμμένα σκέπη. Ἦταν σκεφτικός, κ' ἦταν ἀνήσυ-
χος, κ' ὅλο ἐσυλλογιόταν πῶς νὰ μνηύσει στοὺς
γονιούς του τὴν ἀπόφασή του, γιατί ὁ ἴδιος ἐντρε-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀρ. 387.

καὶ ἀδίκος, τολμῶ νὰ τὴν ὀνομάσω ἀδέξια· ἀδέξια
ὅμως σὲ βαθμὸ ἀπίστευτο.

Ἐνα μικρὸ παραδειγματάκι ἐπιπέσω ἴσως νὰ
πέσει καὶ τὸν κ. Ἀξιῶτη τὸν ἴδιο : Ὁ Βάρβογλης
λόγου χάρι στὸν ἀριθμὸ 372 τοῦ Νουμά μᾶς ἔ-
δειξε, φωτεινότερα, πολλὰ κακὰ τοῦ σημερινοῦ μας
᾿Ωδείου. Ὁ δ' εἶταν φυσικὸ λοιπὸν ἐλεῖνοι ποῦ πολε-
μοῦνε, καὶ ἀπὸ πεποίθησι μάλιστα, τόσο ἀλύπητα
τὸ σημερινὸ μας ᾿Ωδεῖο, νὰ πάρουνε τὰ λόγια τοῦ
Βάρβογλη ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν πολεμικὴ τους· νὰ
μᾶς ποῦνε πόσο σπουδαῖο, κάποιος βρισκόμενος ἔξω
ἀπὸ τὰ προσωπικὰ καὶ τὰ μικροσυφέροντα, νὰ βρι-
σκῆ τὸ καὶ τό, ψεγάδια στὸ σημερινὸ μας ᾿Ωδεῖο· θὰ
περιμένωμε μάλιστα ὁ κ. Ἀξιῶτης νὰ παραφου-
σκῶσῃ κάπως τὴ σημασίαν τοῦ ἄρθρου τοῦ Βάρβο-
γλη τῆ στιγμῆ ποῦ σὰν τὸν κ. Λαμπελέτ καὶ τοῦ
κ. Ἀξιῶτη τὸ ἰδανικὸ φαίνεται πῶς αἰετάνε, εἶναι
καὶ θὰ εἶναι· νὰ ποδείξῃ πῶς τ' ᾿Ωδεῖο μας δὲ
φελᾷ.»

Ἄντις ἀφ' αὐτὰ τί βλέπουμε στὴ φυλλαδοῦλα τοῦ
κ. Ἀξιῶτη ; ἀγωνίζεται νὰ μᾶς ἀποδείξῃ πῶς ὁ
Βάρβογλης δὲν ἀξίζει, πῶς δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ
ἐπαναλαμβάνῃ ὅσα ὁ Ριζοσπάστης καὶ ὁ ἴδιος κ.
Ἀξιῶτης εἶπανε, λένε καὶ θὰ λένε γιὰ τ' ᾿Ωδεῖο
μας· τὸν εἰρωνεύεται (;) μουσικὸ καὶ φιλόλογο καὶ
στὸ τέλος τὸν περνᾷ στὴ δέφετη κατηγορία τοῦ
τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα» ποῦ μᾶς λέει πῶς ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς
ἀσθενεῖς καλλιτεχνικοὺς χαρακτήρας, τοὺς ὁποίους
τελείως ἀφωμόωσε πρὸς ἑαυτὸ τὸ πνευματικὸν μας
περιβάλλον, καὶ οἱ ὅποιοι, ὅσαίς γράφουν, ὅτι δὴ
ποτε σχετιζόμενοι πρὸς τὴν μουσικὴν, λέγουν ἀνοη-
σίας καὶ παραλογίζονται εἰς βαθμὸν πρωτοφανῆ καὶ
ἀπίστευτον.

Κι ἂ μᾶς πῆ ὁ κ. Ἀξιῶτης πῶς μπορεῖ νὰ
πειράχῃτῃ ἀπὸ κάτι λόγια τοῦ Βάρβογλη θὰ τοῦ
ποῦμε πῶς ὅσο κ' ἂν ἐγκατᾷ τὰ μακαρονικά στὴ
γλώσσα του, κάτι ἀρχαῖα λόγια σὰν τὸ «Τύρον
μὲν, ἄκουσον δὲ» δὲν τὰ νοιώθει.

Ἄφ' αὐτὰ λέγονται, πιστέω, τὸ ἰλάχιστο ἀδέξιο-
τητες· ἀδέξιοιτες μάλιστα ποῦ γεννᾶνε τὴν ὑπο-
ψία πῶς ὁ κ. Ἀξιῶτης μπορεῖ νὰ ἔχη ὅλη τὴν
καλὴ διάθεσιν γὰρ ὡς τ' ᾿Ωδεῖο Ἀθηνῶν· ὅμως μὲ
μιὰ συμφωνία : ἀφ' αὐτὸ καὶ μόνον ἀφ' αὐτὸ, σὺν τῷ κυρίῳ
Λαμπελέτ, ἐννοεῖται, νὰ κληρονομήσῃ σωτήρας· λὲς καὶ
λαχταράει μὴν τοῦ πάρη κανεὶς τὴ δόξα. Μ' ἄλλα
λόγια, νὰ ἐπικρίνῃ κανεὶς τ' ᾿Ωδεῖο μονοπούλι τοῦ

κ. Ἀξιῶτη· ὁποῖος ἄλλος βάλῃ χεῖρ, ἐξὸν τὸν κ.
Λαμπελέτ, ἐννοεῖται, κατατάσσεται ἀμέσως στὴ
δέφετη κατηγορία τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πνεύ-
ματος εἰς τὴν Ἑλλάδα.»

Ἄς εἶναι· τέτοιες ἀδέξιοιτες βρίσκει κανεὶς
πολλές, μὰ πάρα πολλές στὴ φυλλαδοῦλα ποῦ ἔχω
μπροστά μου· καμιάν ὄρεξιν δὲν ἔχω, μὰ καὶ κανένα
ὄφελος δὲ βγαίνει, νὰ τις πᾶρω μιὰ μιὰ. Κι ἂν ἐρ-
χουμαι σήμερις νὰ πιάσω τις πολυτίμες στήλες τοῦ
Νουμά τὸ κάνω ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά γιατί στὴ φυλ-
λαδοῦλα ἀφ' αὐτὴ ὁ κ. Ἀξιῶτης μᾶς παρουσιάζει κάτι
γνώμες γιὰ τὰ σπουδαιότερα μουσικολογικὰ τῶν
τόπου μας, ποῦ κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμην ἂ
γινότουσαν, οἱ περισσότερες ἀπὸ δάφνες, μιὰ μέρα
καὶ γνώμες τοῦ ᾿Ωδείου, θὰ βγαίνανε ἀληθινὰ ὀλέ-
θριες γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη. Ἀπὸ τὴν ἄλλη
ἰδεώρησιν κλὸ νὰ μιλήσω ἰδῶ γιατί μέσα στὶς κα-
τηγορίες τοῦ κ. Ἀξιῶτη ὑπάρχουνε καὶ μερικὲς ποῦ
πρέπει νὰ τις προσέξουνε καὶ στὴν Ἀθήνα καὶ ἰδιαί-
τερα στ' ᾿Ωδεῖο : Χρὶς μου τὸ θροῦν νὰ πολεμήσω
μὲ ὅλη μου τὴ δύναμιν τις πρώτες καὶ νὰ τονίσω
καὶ δεῖξω, ὅσο μοῦ εἶναι βολετό, τις δέφετες.

**

Ἄς πιάσουμε τὴ φυλλαδοῦλα καὶ ἂς κοιτάξουμε
τις σπουδαιότερες κατηγορίες τοῦ κ. Ἀξιῶτη.

Ἀμέσως στὴν ἀρχὴ μᾶς λέει πῶς τ' ᾿Ωδεῖο ἀπὸ
τὸν καιρὸ τῆς ἀναδιοργάνωσής του ἐκολοῦθη δρόμο
ἀντίθετο μὲ τὴν ἀκαλλιτεχνικὴν ὑπόστασιν τοῦ
περιβάλλοντος. Τὸ παλιό, μᾶς λέει, ᾿Ωδεῖο, ἀκο-
λουθοῦσε δρόμο πολὺ πῶς σύμφωνο μὲ τὴν ἀκαλλιτε-
χνικὴν ὑπόστασιν τοῦ περιβάλλοντος καὶ μᾶς ἐξηγᾷ
ποῖός εἶταν ὁ δρόμος ἀφ' αὐτὸς : «Ἐνα σορο ἀπὸ τὴν
Lucia· ἕνα ἀπὸ τὴν Νόρμαν, τὸν Crispino·
ἐργα ἰκανὰ νὰ ἐμπνεύσουν τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην τῆς
μουσικῆς· ἀλλὰ καὶ νὰ προετοιμάσουν τὸν δρόμον
πρὸς μιὰν εὐρείαν τῆς Τέχνης ἀντίληψιν καὶ
παρακάτω μᾶς μιλεῖ πάλι γιὰ ἕνα solo ἀπὸ τὴν
«Λουκίαν», ἕνα prelude ἀπὸ τὸ Nabucco, γιὰ
μιὰ χορωδία τοῦ Κριστινοῦ καὶ συμπεραίνει ἂ Ἀπα-
ραιτήτως διὰ τὴν μουσικὴν μας ἀατροπήν, τὸ μορ-
φωτικὸν σύστημα δὲν εἶναι Γερμανικόν· δὲν εἶναι
Γαλλικόν· δὲν εἶναι Ἰταλικόν(!)· εἶναι Ἑλληνι-
κόν(!), μὲ βασιν μόνον ἐκείνην τῶν ξένων μεθόδων :
τὸν κλασικισμόν.»

Ἐδῶ τὸ ξαναλέω καὶ πρέπει νὰ τὸ ξαναπῶ· ὁ

πόταν νὰ τοὺς ξαγναντήσῃ. Ἀλλὰ ὡς τόσο γιατί
ἡ ὄρα ἦταν παρασμένη, ἐτοιμαζόταν νὰ πλαγιασῃ.

Μὰ κάποιος ἐκρυσσε ἀνάλαφρα τὴν πόρτα
ἀπὸ ἔξω, καὶ τὰ μαλλιά του ἀνασηκώθηκαν. Χωρὶς
νὰ θέλει ἐκοίταξε πρὸς τὸ ντουφέκι του ποῦ τῶς
κρεμάσει σιμὰ σὸ κρεββάτι του, ἀλλὰ ἀπόκριση
δὲν ἔδωκε.

«Γιῶργη, Γιῶργη» τοῦπε χαμηλὰ μιὰ φωνὴ
ξανακρούοντας τὴν πόρτα ἐκοιμάσῃ ; Ἐύπνα.»

Ὁ Γιῶργης ἐγνώρισε τὴ φωνὴν καὶ ἀνταρτίχασε.
Ἦταν ἡ Βασιλική. «Ἄχ» ἐστοχάστηκε βαρύνθους
μὲ δυνατὸ χτυποκάρδι ἐπὶ θέλει πάλι ! Μὰ ἀπάν-
τησι δὲν ἔδωκε.

«Ἐύπνα» τοῦ ξαναεῖπε δυνατώτερα «Ἐύπνα καὶ
ἀνοίξε· γιὰ τὸ καλό σου ἐρχομαι.»

Δὲν ἀπολογήθηκε καὶ δὲν ἐταράχθηκε ἐλπίζον-
τας πῶς ἡ γυναῖκα θάλεγε τὸ καλύβι κλειδωμένο
ἀπ' ὄξω καὶ πῶς θάβρευε.

Μὰ ἐκείνη τοῦ ξαναεῖπε τινάζοντας τὴν
πόρτα : — «Δὲ θέλεις ; ν' ἀκούσεις ; δὲ θέλεις ν'
ἀνοίξεις ; ἔξω πῶς εἶσαι μέσα, βλέπω τὸ φῶς.
βλέπω τὸν καπνὸ τῆς ὀγνήστρας ἀπὸ τις χραμα-
δες· ἀνοίξε σοῦ λέω· πρέπει νὰ σὲ ἰδῶ !»

«Τί θέλεις πάλι» τῆς ἀποκρίθηκε «δὲ σοῦ φτά-

νουν τὰ ἀνκατώματα ;»

«Ἄνοίξε» ἐπρόσταξε.

«Ὅχι» τῆς ἀπάντησε μὲ ἀπόφασιν.

«Σοῦ βάλω φωτιά» τοῦπε ἀποφασιστικά.

«Κακούργη !» τῆς ἀποκρίθηκε ἐρχόμενος στὴν
πόρτα.«Ἔτσι μ' ἔκαμες» τοῦπε «θέλω νὰ μ' ἀνοί-
ξεις ! μὴ χάνεις καιρὸ !»

Τὴν ὑπάκουσε. Κ' ἡ γυναῖκα ἐπῆκε ἀμέσως
μέσα κ' ἐμαντάλωσε πάλι τὴν πόρτα. Ὁ Γιῶργης
ἐκάθισε ἀμίλητος μπρὸς στὴν ὀγνήστρα, ἀνασάλεψε
τὰ δαυλιὰ, ἐρριξε κλαρὶ πάνου στὰ καρβουνιασμένα
ζύλα κ' ἐφύσησε, ὡς ποῦ βγῆκε μιὰ ἔσπτερη φλόγη.

«Γιατὶ δὲν ἀνοίγεις τὴν ὄρα ;» τὸν ἐρώτησε
ἄγρια καὶ σκληρὰ.

Δὲν τῆς ἀπάντησε καὶ οὔτε τὴν ἐκοίταξε συμ-
πῶντας πάντα τὴ φωτιά του.

«Σοῦ φίνετα!» τοῦπε πάλι ἐρχόμενη σιμὰ του
«πῶς θὰ σὲ ἀρήσω ; Σοῦ περνάει ἀπὸ τὸ νοῦ πῶς
θὰ πάρεις τὴ Μυρία ;»

«Δὲν ἀκούσεις» τῆς ἀπάντησε ἀπελπισμένος
«πῶς δὲ θέλει πάλι νὰ μὲ ἰδεῖ.»

«Τῆς ἐστειλάτε προξενιὰ τὸν παπᾶ σήμερα
πάλι» τοῦπε «μὲ τὸν καιρὸ μπορεῖ νὰ συγλίψει.»

δρόμος που πολεμά εδώ να μας δείξει και να μας υποβάλλη ο κ. 'Αξιότης είναι αληθινά δλέθριοι για τη μουσική μας τέχνη γιατί όσο κι εμάς τα ξερομασσά, μ' αφέτη του τη φυλλαδούλα δεν κάνει άλλο παρά να μας προσκλήη να βουτηχτούμε στις γλύκες της 'Ιταλικής μουσικής κ' η 'Ιταλική μουσική, αφέτη που αναφέρει ο κ. 'Αξιότης, δεν είναι τέχνη με την ανώτερη της λέξης σημασία είναι το πολύ πολύ στην καλή της μορφή ένα ποτήρι σαμπάνια, στη σχαλοάνοστη μορφή της κλασικής υπερας μια νοθεμένη καστίχα ή ένα έμπορικό που πουλάνε με την όκα τις ήριες, τα ντουίτα και τα κουαρτέτα, που μετρούνε με τον πήχη τις κολορατούρες, τις άψηλές και χαμηλές νότες κ' ε, τι άλλο αγαπάτε — μόνο τέχνη δεν είναι.

Η 'Ιταλική μουσική κ' ο 'Ιταλιάνικος καλωδισμός σάθηκε πάντα το πιο σπουδαίο εμπόδιο στο ξετύλιγμα κάθε 'Εθνικής μουσικής. ες ανοίξη κομμάτι την 'Ιστορία της Μουσικής του ο κ. 'Αξιότης να δει. Κανένας έθνικός συνθέτης δε βγήκε κατόπι από 'Ιταλική έπιρροή, το ενάντιο, όλοι οι νεώτεροι έθνικοί συνθέτες μόνο ύστερις από βαθειά μελέτη και γνωριμιά με την άψηλή και σοβαρή τέχνη (τους μεγάλους Γερμανούς, το Γάλλο Μπερλιόζ) χάρισαν στο έθνος τους και στον κόσμο όλο ένα κομμάτι αληθινής τέχνης.

Έτσι ο Δανός Γκάντε, οι Νορβηγοί Σθέντσεν και Γκρίγ, οι Τσέχοι Σμετάνας και Ντβόρζακ, ο Πολωνός Μονιούσκο. Μά κ' οι Γάλλοι άφτοι τότες πατήσανε τάψηλότερα σκαλοπάτια της Τέχνης, και δίχως να χάσουνε μάλιστα τίποτις από τον 'Εθνικό χαρακτήρα της μουσικής τους, όντας γνωριστήκανε στενώτερη με τη Γερμανική σοφία και τέχνη.

Κι ο λόγος θαρρώ έφικλόδετος, γνώριμα χαραχτηριστικό της 'Ιταλικής μουσικής ή τεχνοτροπία το εξωτερικό το φανταχτερό ή μελωδία — ή σάρκα (δίχως όσά κατά δυστυχία) της Γερμανικής ή σοφία το έσωτερικό ή άρμονία — τα όσά (μά και με σάρκα και τί σάρκα!)

Ο Τεχνίτης λοιπόν που παίρνοντας το Γερμανικό σκελετό και χαρίζοντας του σάρκα από το 'Εθνος του, είναι σε θέση να του φυσήσει και την ψυχή του 'Εθνους του, έρπεισε κι όλας 'Εθνική μουσική δίχως να το καλοκαταλάβη. Εκεί που η 'Ιταλική μουσική όντας όλος διόλου εξωτερική και

ζώντας μια ψέφτικη ζωή δεν επιδέχεται ούτε την παραμικρή, ξένη σε δάρτηνα, 'Εθνική μεταλλαγή. Μάλλα λόγια: όλη της ή αξία, ή βερότητα κ' ή δύναμη βρίσκονται συγκεντρωμένες στη μελωδία ή θαφίσουμε λοιπόν αφέτη τη μελωδία ανέγγιχτη κι απείραχτη (έννοώ το χαρχητήρα της) και τότες γράφουμε 'Ιταλική μουσική κ' όχι 'Εθνική ή θα βγάλουμε την 'Ιταλική μελωδία, μά τότες βγάλουμε κι όλη την 'Ιταλική μουσική, άφου έξω από τη μελωδία της δεν έχει τίποτις άλλο δικό της.

Κ' ένα παράδειγμα φαινότατο: το Ρούσο Γκλίνκα, πατέρα της Ρούσικης έθνικής μουσικής. Ο Γκλίνκα μελετημένος και στις δυό άφτες σπουδαιότατες τότες μουσικές σχολές της έποχής του και την 'Ιταλική και τη Γερμανική. ες ανοίξη ο κ. 'Αξιότης τις υπερες του Γκλίνκα να δούμε: ή 'Ιταλική έπιρροή έμεινε 'Ιταλιανισμός με δίχως καμιά 'Εθνική χρωματία κ' έτσι άπαντούμε άρκετά συχνά τις ήριες με τις αντιπαθητικές κ' αντιαισθητικές κολορατούρες που άπαντάμε και στην κατακαχημένη τη Λουκία(ν) του κ. 'Αξιότη, με το συμπάθειο, του Ντανιζέττη ήθελα να πώ. Η Γερμανική έπιρροή όμως μεταβλήθηκε όλη σε Ρούσικη έθνική χρωματία κ' έτσι βλέπουμε στο Γλίνκα τη Γερμανική σοφία χυμένη σε καινούριους άρμονικούς συνδυασμούς με Ρούσικη χρωματία, βρίσκουμε πλούσια κ' έθνικά χρωματισμένη όρχήστρα και κάποιο βάθος που δεν το άπαντούμε σε καμιά από τις γλυκανάλατες υπερες που μας άραδιάζει ο κ. 'Αξιότης στη φυλλαδούλα του.

Ίσια ίσια την 'Ιταλική έπιρροή πρέπει να πολεμήσουμε με όλη μας τη δύναμη ε θέμε να προστατέψουμε την 'Ελληνική «μελωδία» (=δημοτικό τραγούδι) κατά που ζητάει ο κ. 'Αξιότης από τ' 'Ωδετο μας.

Την έμπορική μουσική ήν γένει, από την υπερχύσαμε την καντσονέττα, πρέπει να πολεμήσουμε ε θέμε να σώσουμε το δημοτικό μας τραγούδι και να θαφίσουμε ζωντανό στο στόμα του λαού άντις να το μεταλασμάσουμε μόνο σε βιβλία και λαογραφικές συλλογές, (που βέβαια πολύ χρήσιμες κι αναγκαίες). Όλες άφτες οι ήριες κ' οι καντσονέτες κ' οι όπερέτες οι Βιεννέζικες κ' οι Φραντσέζικες κ' οι Ταλιάνικες με την έφολή τους μελωδική, περνούνε γλήγορα και δίχως κόπο στο στόμα του λαού, του χαλονόυε το γούστο του, του χαλονόυε το τονικό του αίσθημα, και στο τέλος τον

κάνουνε να ξεχάση ή και να βαρεθή το δικό του τραγούδι.

Κ' είναι αλήθεια τρομερό να περπατά κανείς μέσα στην 'Αθήνα κι άντις νακούη το έθνικό μας τραγούδι, να βασανίζουμε τάφτια του οι διάφορες καντσονέτες, οι κλαψιάρικες Νορμπατραδιάτες, των όργανέτων κ' οι σαχλοανάλατες έφτυμες κι άνέφτυμες χήρες.

Γι' αφέτο, και πρέπει να του το πούμε εδώ του κ. 'Αξιότη, βρίσκω πώς αν και μόνη αφέτη την ύπηρεσία πρόσφερε στη μουσική μας ο κ. Νάζος, δηλ. που εξώρισε από τ' 'Ωδετο τους Ναμπούκους, τις Νόρμες και τον Κριστίνο, άρκει για να του άφθεούνε πολλές άμαρτίες.

Κι ες μη κρυφτή πίσω από τα δάχτυλά του ο κ. 'Αξιότης να μας πη πάλι πώς: «άπαραιτήτως το μορφωτικό μας σύστημα δεν είναι Γερμανικό, δεν είναι Γαλλικό, δεν είναι 'Ιταλικό(!) είναι 'Ελληνικό(!) με βάση μόνον εκείνων των ξένων μεθόδων: τον κλασικισμό», γιατί άπ' όσα βλέπουμε στη φυλλαδούλα του το σύστημα που όνειρέβεται ο κ. 'Αξιότης δεν είναι ούτε Γαλλικό, ούτε Γερμανικό, μά προπάντων ούτε 'Ελληνικό, είναι άπλούστατα 'Ιταλικό και δη 'Ιταλικό της προπερασμένης γενεάς και τίποτις άλλο.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΡΥΘΜΟΙ

Στο φίλο μου Μάξιμο Δωρο

1.

Θά ρθης πρὸς τὰ μεσάνυχτα σιγὰ νὰ μοῦ χτυπήσης
Κι άντις σάν πάντα νὰ με ἰδῆς τὴν πόρτα νὰ σοῦ ανοιῶ,
Στὸ δρόμο κάποιον φάντασμα νὰ φεύγῃ θ' ἀπαντήσης.
Θά μῆς και τὸ σπινῆρι μας θὲ νάβρῃς ἀδειανό...

2.

Ἀπὸ τὴ στέγη τὴ σκεβρὴ και τὸ θαμπὸ φεγγίτη
Τὸ φεγγαριάκι καθὼς ἀπόψε πέφτει φῶς
Τυλίγει σὰ σὲ σάββανον τὸ ρημαγμένο σπινῆρι...
Ποτέ του ζωντανότερα δὲ μίλησε ὁ Χαμός.

«Στο χωριό δεν έπηγα από την ώρα που μ' εντρόπισες.»

«Θά γένει τέλος απόψε! Πρέπει άντάμα να φύγουμε σ' άλλον κόσμο.»

«Μαζή σου;» της είπε τρομαγμένος.

«Αν αγαπάς τη ζωή σου!» του άπάντησε άμέσως.

«Όχι» της είπε αποφασιστικά.

«Τότες απόψε θα μας σκοτώσουν» του άπάντησε.

«Και για μένα ο χαμός είναι μικρό κακό, γιατί τη ζωή πώχω δεν τη βαστάω πια» είπαι ντροπισαμένη και καταφρονημένη μά έσύ τάρταιζες όλα.»

«Έγώ;» είπε κ' έσηκώθηκε από την όγνήστρα του όπου έκαie τώρα μια μεγάλη φλόγα. «ε κόσμος όλος ξέρι πώς δεν ήμουν ο πρώτος; έσύ ήσαι πάντα άκούσιμη στο κακό.»

«Γιατί πάντα έρεθίζαν άνθρώποι όμοιοί σου που μ' έγέλασαν. Μά μη χρονοτριβας, οι δικόι μου σε λίγο θάβαι εδώ.»

«Τί έκαμες πάλι;» της είπε σιμόνοντάς την και σηκόνοντας το χέρι σά νάθελε να την χτυπήσει. «γιατί ήρθες εδώ αυτήν την ώρα;»

«Έσύ τάκαμες όλα» του άποκρίθηκε άτάραχη. «αν άφινες τη Μαρία δε θα γενόταν άντάρα καμία,

δε θα μάθαινε κανένας τίποτα. θα περνούσαμε ζωή χαρισάμενη, μά ήθελσες και συ να με γελάσεις» και δε βαστούσε πια το πάμε, σου λέω!»

«Όχι» της ξανάειπε άπορασιμένος «δε φεύγω μαζή σου, δε σε θέλω. Γιατί ήρθες;»

«Α» έκαμε εκείνη άχνίζοντας και ανοίγοντας τα μάτια της εθα χαθόυε! Νά τους έβλεπε πώς έκαναν σήμερα! Σε γυρεύουν παντού. θέλουν το θανάτό σου, κανένας τους δε μου μιλεί. θα ξεπλύνουν λείε όλες τις ντροπές που τους έφόρτωσα με μίας. θα σκοτώσουν και τους δυό μας. Οι δικόι μου είναι άνταμωμένοι με τάρτερια της Μαρίας. Και είναι όλοι άγριεμένοι! Πάμε, πάμε!»

«Μαζή σου όχι, σουπα, δε θέλω να γελάσω τη Μαρία.»

«Α, την αγαπάς εκείνη! μά με το πείσμα σου θα χάσεις τη ζωή σου!»

«Αν ήσουν άλλοίωτικη κάνε! Μά σκέψου πόσα έκαμες! Κ' είσαι πάντα στο κακό άκουσιμη, κ' είσαι γυναίκα άλλουνοῦ, και ο άντρας σου θα μας έχωνε στη φυλακή και τους δυό όταν θα τάρσε.»

«Πάμε» παρακάλεσε άρχοντας.

Στο φως της φωτιάς που έκαίγε στην άγκωνή σπιθηρίζοντας έφαινότου κίτρινη, κ' έκοίταζε τρο-

γύρου της μ' άνησυχία. «Όσο ή ώρα περνούσε τόσο δ κίνυνος έγενότου μεγαλειότερος και το φύγι δυσκολώτερο.

«Πάμε» του ξανάειπε διακρύζοντας «αν αγαπάς τους γονέους σου, πάμε! Θα μας εύρουν, μά τον ούρανό, σου λέω την αλήθεια.» Και σε μια στιγμή άψιόνοντας έπρόσθεσε: — «Οί καταραμένοι με κυνηγούν! Χαλεύουν τώρα την τιμή τους, άφόντις οι ίδιοι τάκαμαν! Έκείνοι μ' έδωκαν του άντρός που δεν αγαπούσα, όταν ήμουν δεκάξη χρονώ νήπιο ακόμα. Και τώρα που μ' άπαράτησε αυτός δ άφορισμένος, θέλουν να ζω μοναχή κι άπροστάτευτη, και να μην αγαπάω κανέναν, σάν το έρμιο το πουλί! Α κόσμε κακέ!» Και ταύτα λέγοντας έπιασε από το χέρι το Γιώργη και τον έτράβηξε πρὸς την πόρτα. Κ' έπρόσθεσε άνήσυχη: — «Φεύγε, φεύγα... και μοναχός σου, ε θέλεις!... Για ύστερη φορά έδοκίμασα ναχω την αγάπη σου. Συμπάθησε μ' έπιζε ή ζήλειε κ' έκαμα τα σκάνταλα. Μά φεύγε ή ώρα κλει!»

«Ο Γιώργης την έκοίταζε στατικός και ιδάκρυσε χωρίς να το θέλει.

«Ο Θεός» της είπε απολλά θα σου συμπαθήσει, γιατί ή καρδιά σου είναι καλή. «Και έστά-

3.

Ποτέ μου δὲ μὲ τρῶμαξεν ἄλλη βραδεὶά ἢ Σελήνη
 Ὅπως ἀπόψε κίτρινη ποὺ βγήκε ἀπ' τὸ βουνό . . .
 Ἀγαπημένο πρόσωπο σ' ἐπιθανάτια κλίση
 Μοῦ φάνη πῶς μοῦ χάριζε τὸ ΧΑΙΡΕ τὸ στεγνό.

4.

Καθὼς ἀπόψε σιωπηλὸ τὸ σκυθρωπὸ φεγγάρι
 Ἀπλόνει ἀπλόνει σάββανα στῆς λίμνης τὰ νερά,
 Κάποιους νεκροὺς μοῦ φαίνεται πῶς καρτερεῖ νὰ πάρη
 Τόσο ὄλα στέκουν ἄφωνα τριγύρου κοὶ νεκρά . . .

5.

Φαίδρα χελιδονάκια μου, περάστε κι' ἀπὸ μένα
 Καὶ τοῦ σπιτιοῦ μου μιὰ στιγμή ταράχτε τὴν ἡχώ,
 Μὴν κλαδεῖτε μοναχὰ σὲ σπίτια ἐντυχιμένα,
 Ἔτσι καλὸ καὶ οἶγουρο νὰ δῆτε γυρισμό.

6.

Στὸ ρημαγμένο κῆπο μας βλάστησε γόνα ἢ χλόη
 Κ' ἐπνιξε τοὺς φτωχοὺς αἰθούς· μονάχα κάποιον ἐκεῖ
 Ἡ κρήνη χύνει δάκρυα καὶ κάποιον μοιρολόι . . .
 Μόνη ζωὴ ποὺ ἀπόμεινεν ἐμᾶς γιὰ νὰ θρηνηθῇ.

7.

Ὡ πόσο δλήθεια κλάψαμεν ἐπὲς τὸ βράδυ-βράδυ
 Στὸν οὐρανὸ σὰ γύριζον τὰ σύννεφα βαρειά,
 Δὲν ξέρω πῶς βροθήκαμε ἀπ' τὸ ἔρμιο σου ρημάδι
 Καὶ σὲ ἀναθυμηθήκαμε ποὺ δὲν ὑπάρχεις πιά.

8.

Μόνος ἀπόψε, σὰν καὶ πρὸς κι ὅπως καιροὺς καὶ χρόνια
 Θὰ μείνω μὲς στὴν κάμαρα κι' ἄλλη ζωὴ καμμιὰ . . .
 Θὰ κοιμηθῶ καὶ τὰ καλὰ θ' ἀρχίσουνε τριζόνια
 Νὰ τραγουδοῦν τὴ Μοῖρα μου ἀπ' τὴ σβυστή γωνιά.

Βραχώρι.

ΚΙΜΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΛΜΠΟΥΡΟ

ρομάντζο σφουγγαράδικῳ

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΥΟ ΔΡΑΧΜΕΣ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Ἐνα βιβλιαράκι μικρούτσικο μᾶς στάλθηκε
 ἀπὸ τὴν Πόλη. «Τὰ Τραγούδια τοῦ Στρατιώτη».
 Μικρούτσικο μὰ θαματούργῳ. Πουλήθηκε στοὺς
 δρόμους τῆς Πόλης μιὰ δεκάρα. Ἡ πρώτη ἐκ-
 δοσὴ του, δέκα χιλιάδες ἀντίτυπα, ἐξαντλήθηκε
 σὲ λίγες μέρες. Ἐγινε καὶ δευτέρη ἐκδοσὴ ἀπὸ
 ἄλλες τόσες χιλιάδες. Πάει κι αὐτή.

Νά, κι ὁ ποιητὴς τῶν «Τραγουδιῶν τοῦ
 στρατιώτη» :

Ὁ Θανάσης Κατραπάνης. Τὸ Θανάση μᾶς
 τονὲ ζουγράφισε καὶ μᾶς τονὲ γνώρισε πέρασ ὁ
 Ἰξίονας στὴν ΣΤ' (342 φύλλο τοῦ «Νουμά») καὶ
 στὴν Ι' (348 φύλλο) ἀπὸ τίς «Λιγόλογες γρα-
 φές» του. Τὸν ξέρουν κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ
 «Νουμά» ἀπὸ τὰ τραγούδια του ποὺ κάθε τόσο
 δημοσιεύουμε. Ὁ Θανάσης εἶναι φανατικὸς ἐρ-
 γάτης τῆς Ἰδέας μὲ τὴν πέννα—πολλὰς φο-
 ρὰς καὶ μὲ τὴ γροθιά. Ὅπως δὲ χρειάζεται σή-
 μερα ποὺ οἱ Μιστριώτηδες ξαπολύσανε ξανὰ τὴ
 γλῶσσα τους.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΣ ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΤΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Β')

Πρὸς τὸν Κυρ Γιαννάκη Μελά
 ἀπὸ Λάρσα τίς 17 Μαγιοῦ 1825
 εἰς Γιάννινα.

Δὲ φαίνεται μονάχα, πῶς δὲν ἔλαβα τὰ δύο
 γράμματά σου, καθὼς μοῦ φανερώσεις, μόνε δὲν τὰ-
 λαβα τελείως, γιὰτὶ σὰν τὰ εἶχ' λάβει δὲ σοῦ
 παραπονιόμουν στὸ προηγουμένον μου ἀποτεκεῖνο,
 ὅπου σοῦ ἐπεψα μὲ τὸν ἀδερφὸ σου κυρ Πετράκη
 γιὰ τὴ μεγάλη σου σιωπή. Ὅστοςο ἐπρεπε νὰ λάβω
 κὰν τὸ ἓνα μὲ τὸ μέσο τοῦ σπιτιοῦ μου, ὅπου μῶ-
 στεῖλες, καθὼς μοῦ σημαδέβεις· φοβοῦμαι κι' ἀφτά
 τὰ γράμματά σου θελὰ εἶναι πολυκαιρινὰ καὶ γιὰ
 νὰ προφασιστεῖς ἀφορμῆς ὅπου δὲ μῶγραφες τόσο
 καιρὸ τὰ καμῶθηκες καινούργια καὶ βρίσκεις αἰτία
 νὰ κλαφτῆς ἀποταμένα, πῶς στ' ἀλησμόνησα γιὰ
 νὰ μὴ σε μαλλώσω μὲ δικιο, ὅπου σοῦ δίνω συχνὰ
 ἀφορμὴ νὰ μὲ θυμᾶσαι, καὶ μαλλώνεις.

Κι' ἀφτὸ τὸ παρκαπὸν σου ὡς τόσο, ὅτι λογιῆς
 κι' ἂν εἶναι, φίλε, ἐγὼ γιὰ σπολλάτη σου τὸ γνω-
 ρίζω· γράφε μοῦ ἀπὸ κάποτε, καὶ γράφε μοῦ μ' ὅτι
 πρόφαση θέλεις.

Μοῦ ἄρесе ἡ ἀπόκριση, ὅπου ἔδωκες στοὺς ἐβ-
 γενεῖς φιλέλληνας τῶν Κορφῶν ! Κι' ἀληθινὰ ἐγὼ
 δὲ γράφω ἑλληνικά. Πρῶτο, γιὰτὶ δὲν τὰ παραξίρω.
 Καὶ δέφτερο, γιὰτὶ νὰ τὰ ἤξερα πάλι δὲν ἔγραφα,
 ἀφορμῆς ὅπου δὲ θελα μ' ἀπεικάζαν ὅσοι θέλω νὰ
 μ' ἀπεικάζουν. Μόνε σὰ μῶδωκες ἀφορμὴ, δόσμου
 καὶ τὴν ἀδεια νὰ σοῦ θυμᾶσω κι' ἄλλα· καμπόσα
 πρὸς ἀπόκριση τέτιαν.

Δυὸ μεγάλα φταιξίματα μοῦ ρίχνουν. Πρῶτο
 πῶς θέλω νὰ χαλάσω τὴν κοινὴ γλῶσσα. Κατὰ δυὸ
 τρόπους μπορεῖ νὰ νοηθῇ ἡ κοινὴ γλῶσσα, ὅπου λίνε
 ἢ ἐκεῖνη ὄλου τοῦ γένου, ἢ ἐκεῖνη ὅπου μεταχει-
 ρίζονται οἱ Λογιώτατοι ἑλληνιστάδες. Ἄν θελή-
 σουν νὰ ὀνομάσουν κοινὴ γλῶσσα τῶν λογιώτατων,
 ἀποκρίνομαι πῶς δὲν εἶναι κοινή· ἀφορμῆς ὅπου δὲν
 εἶναι ἡ γλῶσσα ὄλου τοῦ γένου, μόνε ἐνοῦ παραμι-
 κροῦ μέρου, ὅπου εἶναι νοῦλα ὡς πρὸς ὄλο τὸ γένος.
 Ἄν ὀνομάσουν κοινὴ τὴ γλῶσσα ὄλου τοῦ γένου, μὲ
 συμπαθοῦν νὰ εἰπῶ ἑλιφτερα, πῶς δὲ χαλνιέται ἡ
 κοινὴ γλῶσσα ἀποτ' ἐκεῖνους, ὅπου τὴν κρίνουν καὶ

*) Κοίταξε φύλλο 388.

Ἦθε μίαν στιγμή σιωπηλὸς καὶ ἀναμετριότου τί
 ἐπρεπε νὰ κάμει.

«Φεύγα» τοῦ ξανάειπε ἐκεῖνη σπρώχοντάς του
 πρὸς τὴν πόρτα.

Τώρα ἀκουστῆκαν σκυλιῶν ἀληχτίσματα.

«Ἐρχονται !» εἶπε ἡ Βασιλικὴ χάνοντας τὰ
 φρένα· «φεύγα ἀμέσως.»

«Εἶναι ἀργά !»

«Εἶναι καιρὸς ἀκόμα !» τοῦ ἀπάνησε ἀνοίγον-
 τας τὴν πόρτα «πάρε τὸν κατήφορο, καὶ ἀνέβα στὸ
 χωριὸ ἀπὸ τὴν ἄλλη ράχη· κρούσου σπῆτι σου ἀ-
 πόψε, καὶ μίσεψε αὔριο γιὰ τὴν ξενητεία. Γιὰ μένα
 μὴ γνοιαστεῖς· δὲν τοὺς σκιάζομαι.»

Μία στιγμή ἔμεινε ἀναποφάσιτος στὴν πόρτα.
 Μὰ ἐκεῖνη τὸν ἀμπωσε μ' ὄλη τὴ δύναμή της ἔξω.

«Θὰ κρουφτῶ ἐδῶ σιμὰ» τῆς ἐμουρμούρισε βγαί-
 νοντας «ὡς ποῦ νὰ φύγουν, ἂ θελήσουν νὰ σοῦ κά-
 μου· κακὸ θὰ φανερωθῶ ἀμέσως.» Κ' ἔτσι λέγοντας
 ἐροδόλησε κατὰ τὸν ἐλαιῶνα.

Ὡς τόσο τὰ ἀληχτίσματα ἀκολουθοῦσαν, κι' ἀ-
 κουόταν τώρα χλαλοὴ καὶ ποδοβολημός, καὶ ἡ
 ἀντάρα ἐγενότουσαν κάθε στιγμή μεγαλύτερη, οἱ ἀν-
 θρώποι ἐζίμωναν βιαστικά στὸ καλύβι.

«Ἐπλάκωσαν» εἶπε μὲ τὸ νοῦ της ἡ Μαρία πε-

τῶντας θυμωμένη κατὰ γῆς τὴ μπόλια της καὶ
 ἀκκουμπώντας τὸ νῶμο της στὸν ὀρθὸ τῆς πόρτας
 εἰδὼ θὰ τοὺς προσμένω !»

Καὶ σὲ λίγο τοὺς εἶδε· ἦταν μιὰ δεκάριὰ ὄλοι
 ὄλοι· μερικοὶ ἐκρατοῦσαν στὰ χέρια τους φανάρια κι'
 ἄλλοι ἦταν ἀρματωμένοι μὲ μαγγοῦρες καὶ μὲ ντου-
 φέκια.

«Ἐπιάκαμε καὶ τοὺς δυὸ» ἐφώναξε, βλέποντάς
 τὴν στὸ πῶς ποῦ ἐβγαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα, ὁ ἀδερ-
 φός της ὁ Κώστας ποῦ ἐφαινόταν πῶς ὀδηγοῦσε τὴ
 σκάθρα «ζῶστε τὸ καλύβι μὴ μᾶς φύγουν !»

Οἱ ἄλλοι τὸν ὑπάκουσαν βιαστικά.

«Τί ζητᾶτε» τοὺς ἐρώτησε ἄγρια ἡ Βασιλική.
 Τρεῖς ἀνθρώποι, τὰ δύο ἀδέρφια τῆς Μαρίας κ'
 ἓνας δικός της ξάδερφος ἦσαν κατὰπάνου της.

«Ποῦ εἶναι ὁ Γιῶργης» τῆς εἶπε μὲ βραχνή
 φωνὴ ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους.

«Μὴν τῆς μιλεῖς» τοῦ πρόσταξε ὁ ξάδερφος της.
 «Δὲν ξέρω» ἀποκρίθηκε ἡ Βασιλικὴ «ἐδῶ δὲν
 εἶναι» κ' ἐπαρμέρισε λίγο ἀφίνοντας ἐλεύτερο τὸ
 διάβα.

Οἱ τρεῖς νέοι ἐμπήκαν μέσα κ' ἐκοίταξαν
 ὀλοῦθε προσεχτικά· κι' ἀφοῦ δὲν εὔρηκαν κανέναν
 ἐβγήκαν πάλι ἔξω.

«Κ' εἰς» τῆς εἶπε ὁ ξάδερφος της εἰς τὴν ἀτί κάνει
 ἐδῶ τέτοιαν ὄρα ;»

«Ἐδῶ μ' ἔφερε ἡ τύχη μου» τοῦ ἀπολογηθῆκε
 ἔφοβα. «Ἀδέρφια σὰς ἔχω· μὰ γιὰ ἀδέρφια δὲ σὰς
 γνωρίζω· ἐσεῖς ἐκάματε ὄλα τὰ σκάνταλα ἀπὸ τὴν
 ἀρχή· σὰς τόπα κι' ἄλλες φορές, ἐσεῖς, ἐσεῖς οἱ
 καταραμένοι !»

«Τί θὰ κάμουμε μὲ δαύτηνε ;» ἐρώτησε ὁ ἀδερ-
 φός τῆς Μαρίας.

«Ποῖός θὰ χάσει τὴ ζωὴ του καὶ τὴν ψυχὴ
 του γι' αὐτὴ τὴ δημόσια ;» ἐφώναξε ὁ Κώστας ἀπὸ
 μακρυὰ ἀθὰ τὴ στείλω αὔριο στὴ χῶρα, γιὰ νὰ
 κάνει ἐκεῖ τὴν ἐπιστήμη της.»

«Καλὰ λέει» τοῦ ἀποκριθῆκαν δυὸ τρεῖς ἀπὸ
 τοὺς ἄλλους.

«Καὶ τώρα» ἐρώτησε πάλι κάποιος.

«Πᾶμε νὰ τόνε βρούμε.»

«Θὰ κρούβεται στὸ λόγγο !»

«Θὰ ξέρει ἡ Βασιλική.»

«Ποῦ εἶναι τος, Βασιλική ;»

«Θᾶναι σπῆτι του.»

«Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε !»

«Δὲ μᾶς λέει !»

«Πᾶμε ἀπὸ τὸ σπῆτι του» εἶπε ὁ Κώστας «ἂ

τῆ γράφουν, καθὼς συνηθάζει νὰ τὴν κρένει καὶ νὰ τὴν προφέρει ὄλο τὸ γένος.

Ἐνας ζωγράφος, ὅπου θέλει νὰ δείξῃ τὴν εἰκόνα ἐνοῦ τραντάφυλλου γιὰ νὰ γνωρίσουν ὄλοι, πὼς ἀπὸ εἶναι τραντάφυλλο, θελὰ πασκίση, μὴ φαίνεται νὰ μιμηθῇ τοῦ φυσικοῦ τραντάφυλλου καὶ σχῆμα καὶ χρώματα, θελὰ φτιάσει τὰ φύλλα καθὼς τᾶχει τὸ τραντάφυλλο καὶ θελὰ τὰ βᾶψει πράσινα καὶ τὸ μπομπούκι πάλι τὸ ἴδιο καὶ κόκκινο. Ἄν τὸ ζωγραφίσῃ μ' ἄλλιῶτικο σχῆμα καὶ μ' ἄλλες βαφές, μῆτε ἀληθινὴ εἰκόνα τραντάφυλλου θέλα παραστήση, μῆτε θέλα τὸ γνωρίση κανένας. Κι' ἂν θελήσῃ ὁ ζωγράφος νὰ δικαιολογηθῇ πὼς τὰ φύλλα τᾶβαψε σταχτιάρικα καὶ τὸ μπομπούκι μελανὸ καὶ τῶδωκε καὶ διαφορετικὸ σχῆμα, ἀφορμῆς ὅπου τέτιο σχῆμα καὶ τέτια χρώματα εἶχαν ἕναν καιρὸ κατὶ τραντάφυλλα, ὅπου γίνονταν παλιοῦθε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου εἶται τὰ ὠμορφώτερα κι' ἐβωδιαστικώτερα τραντάφυλλα τοῦ κόσμου, δὲ θαρρῶ νὰ μὴν τοῦ εἰποῦν ἐφτῦς· Κυρ ζωγράφε, εἶσαι πολὺ προκομμένος, γιὰτὶ ξέρεις ὡς καὶ τὰ τραντάφυλλα τῆς παλιᾶς Αἴγυπτος, μόν' ἡμεῖς δὲ γλέπομε σὲ τάφτη τὴν τεχνικὴ σου εἰκόνα τὸ τραντάφυλλο, ὅπου γνωρίζομε.

Ἡ γλώσσα μας ζωγραφίζει τὴν ἑμιλία μὲ τὴν προφορὰ καὶ στὸ χαρτὶ μὲ τὰ ψηφία, τὰ λόγια, ὅπου παρασταίνουσι τὴν ἰδέαν μας. Τώρα ἀνίσως κι' ὁ ζωγράφος ἀπὸ τὰ παλιὰ τραντάφυλλα τῆς Αἴγυπτος, εἰπεῖ κανενοῦ, μὴ τηρᾶς τὸ σχῆμα καὶ τὰ χρώματα τοῦ τραντάφυλλου, ὅπου ζωγράφισα, μόνε βᾶλε μὲ τὸ νοῦ σου τὸ σχῆμα καὶ τὰ χρώματα τοῦ τραντάφυλλου ὅπου γνωρίζεις, καὶ τότες γλέπεις σὲ τάφτη τὴν εἰκόνα τὸ τραντάφυλλο τοῦ περβολιοῦ σου μ' ὄλες τὴς χάρες καὶ τελειότητες τοῦ τραντάφυλλου τῆς παλιᾶς Αἴγυπτος, δὲ θαρρῶ νὰ μὴ τοῦ ἀποκρίνουνταν πάλι, πὼς ὄσα λείει, πρέπει νὰ εἶναι σοφὰ, γιὰτὶ δὲν ἀπεικάζονται μόνε βρίσκει ἄλλος καὶ τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα τοῦ τραντάφυλλου ἀπὸ τὸ περιβόλι του κι' ὠμορφιά καὶ μυρουδιά γιὰ τὴς χρεῖες του, τὴν ἴδια ἀπόκριση θελᾶδινε καὶ σ' ἐκεῖνον, ὅπου νὰ ἤλεγε, μὴ σὲ κόφτει γιὰ τ' ἄλλιῶτικα ψηφία στὸ γράψιμο· πρόφερά τα σὰν πὼς συνηθᾶς νὰ τὰ προφέρεις στὴν ἑμιλία σου, καὶ κρένε καθὼς δὲν κρένει κανένας ἀπὸ τὸ γένος στὴ γλώσσα ὅπου σὲ διδάχων καὶ τότες νοιώθεις τὴς χάρες τῆς ἑλληνικῆς στὴ δικὴ σου.

Τὸ δέφτερο φταιξιμὸ μου εἶναι πὼς καταφρονᾶν τὴν ἑλληνικὴν γλώσσα. Ἐχω ὄλη τὴν χρειάζουμένη ὑπόληψη γιὰ τάφτη ἐξ αἰτίας τοῦ στολισμοῦ ὅπου μπορεῖ νὰ δώκῃ στὸ πνεῦμα μὲ τὴν ἀνάγνωση τῶν καλῶν Συγγραφιᾶδων τῆς. Καθὼς ἔχω ὑπόληψη καὶ γιὰ τὴς ἑλληνικῆς μονέδες, ὅπου μποροῦν νὰ στολίσουν ἕνα μουσεῖο. Μόνε θέλοντας νὰ κάμω μοιράδι ἀπὸ τὰ πλοῦτη τοῦ πνευματικοῦ μου μὲ τὸ μέσο τῆς σὲ ὄσους δὲ γνωρίζουν ἀπὸ τὴ γλώσσα ἢ δὲ μποροῦν νὰ τὴ μάθουν, δὲ θελ' ἀκούσω τὸ σπολλάτη ἀπὸ κανέναν ἀφορμῆς ὅπου θελα ζωγραφίσω τραντάφυλλα τῆς παλιᾶς Αἴγυπτος. Καθὼς σὰ θελήσω νὰ ψωνίσω μὲ τὰ πλοῦτη τοῦ μουσείου μου, θελ' ἀπομείνω ἄδειος. Χρειάζεται γλώσσα τοῦ καιροῦ μου στὸ στόμα μου γιὰ νὰ φανερώω τὴς ἰδέες μου, καὶ μονέδα τρεχούμενη στὸν κόρφο μου γιὰ νὰ προφταίνω τὴς χρεῖες μου. Δὲν καταφρονᾶω ἐκεῖνα ὅπου εἶναι ἀπατά τους ἀξιοτιμήματα. Μόνε τὰ τιμᾶω κ' ἐκεῖ ὅπου γένεται, κι' ὄχι ὡς ἐκεῖ, ὅπου νὰ καταφρονέσω κατόπι τὸ ἀληθινὸ μου συμφέρο.

Ἀποκρίθηκα καὶ στὰ δύο μου φταιξιμάτα σύντομα. Ἀφορμῆς ὅπου ὁ σκοπὸς μου ἦταν ὄχι ν' ἀπολογηθῶ μόνε νὰ σοῦ θυμίσω ἐκεῖνα τὰ ἴδια, ὅπου ξέρεις κι' ἀτὸς σου. Ἡ πρόληψη ὡς τόσο, ὅπου εἶναι ὁ θανάσιμος ὄχτρος τῆς ἀληθινῆς μαθησης, δὲν ἀφίνει ἀνεγγίγον κανα νοῦ κι' ἀπὸ τῆς εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῶν σοφῶν παραλογοισμῶν, ὅπου κάνουν καμπόσοι. Ὁ ἄτοπος καὶ ξέφραγος ζῆλος γιὰ μιὰ νεκρὴ γλώσσα δὲ μπορεῖ βίβια νὰ προέρθῃ, χωρία ἀπὸ πρόληψη γεννημένη στὸ μυαλὸ ἐκείνων, ὅπου βρίσκονται σὲ παντελῆ φτώχεια ἀπὸ ἀληθινῆς καὶ καθαρῆς ἰδέας. Ἐνας ὅπου θέλει νὰ δείξῃ τὴν προκοπὴν του καὶ τὴ δείχνει δίχως νὰ τὸν ἀπεικάζουν, εἶναι σὰν ὁ διδάχος, ὅπου κρένει ἀμερικανικὰ ἢ κενέζικα σ' ἐκείνους ὅπου δὲν ξέρουσι ἄλλο ἀπὸ ρωμαίικα. Ἄμα φοβάται ὁ προκομμένος μὴ τὸν εἰποῦν ἀμαθῆ σὰν κρίνη τὴ γλώσσα τοῦ κοινοῦ λαοῦ, ὅπου εἶναι στὸ κατάστιχο τῆς ἀμάθειας, τὸ πλῆθος δὲ μπορεῖ νὰ τὸν ὀνομάσῃ προκομμένο, ἂν ἑλληνίσῃ γιὰτὶ δὲν τὸν ἀπεικάζει· δὲ μπορῶ νὰ τὸν ὀνομάσω ἀμαθῆ, ἂν μιλάει κοινὰ· γιὰτὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀληθινὰ ἀμαθῆς, ὅπου νὰ γένη παρόμοια ἀπόφαση ἐναντίο του. Ἐπαινιέται λοιπὸν γιὰ προκομμένος καὶ κατηγορεῖται γιὰ ἀμαθῆς ἀπὸ τ' ἐκείνους, ὅπου συλλογιῶνται ἀχαμνὰ σὰν καὶ τάφτον, ὅπου φοβάται τὴς κατηγορίες τους. Οἱ τέτιοι ὡς τόσο τὸ ἔχουν

γιὰ κᾶφηνά τους, καὶ τεντόνουνται παρκογγωμένοι γιὰ τὴν προκοπὴν, ὅπου κατὰ τὴν ἰδέαν τους, τοὺς ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους, κι' ὅπου καταλήθεια, δὲν παραλάζει ἀπὸ μιὰ χρυσῆ τρίχα, κι' ἀπὸ τῆς μιστρίθη καὶ παλιά, ὅπου στολίζει τὸ ψωριασμένο καὶ τρύπιο τομάρι ἐνοῦ ζώου, ὅπου μετὰ βίας ἀνασαίνει κι' ὄσο σέρνεται· ὄχ γέλοια ὅπου μῶρχουνται ἄντα λαχαίνω ἀπὸ κακὴ μου τύχη ἀνάμεσα σὲ λογιώτατους! Μόνε ἤθερα τὸ γιατρικόν. Τοὺς ἐχάρησα τὸ ἕνα ἀπὸ τῆς, γιὰ νὰ γλυτρώσω τὸ ἄλλο. Ἄμ πὼς νὰ κάμω; νὰ τὰ χάσω καὶ τὰ δύο; ὅποτε μοῦ κρένουν τοὺς ἀφουγκράζομαι μὲ τὸ ζερβὸ καὶ καμῶνομαι πὼς δὲν ἀκούω μὲ τὸ δεξιόν.

Τὰ γράμματα ὅπου γράφω τῶν φίλων μου ὅπου στοχάζονται σὰν κ' ἐμένα, εἶναι γιὰ τάφτους καὶ γιὰ τ' ἀμίνα, ὅπου θέλει νὰ εἰπῇ, δὲν πρέπει νὰ βάνομε μαργαριτάρια στὸ σκύφο ὅπου χρειάζονται βαλανίδια, γιὰτὶ τὸ ἐξοδὸ πᾶνει χαμένο.

Ἵγίαινε, ἀγάπη με καὶ γράφε μου ὅποτε θυμᾶσαι.

Ο ΒΗΛΑΡΑΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

καὶ πουλιῶνται στὸ Βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» δρ. Α.

ΠΕΡΙΕΧΑΜΕΝΑ :

Σὰ λάμπει ὁ ἥλιος—Μιὰ κριτικὴ—Ἐνωσὴ θὰ πῆ δύναμη—Τρομοκρατία—Μάθησι καὶ λεφτεριά—Ὁ «Συγγραφεὺς»—Ἐπίλογος—Ἐκατὸν πενήντα—Διαγωνισμὸς γιὰ τὴ γλώσσα 1904—Ἡ γραμματικὴ τοῦ Ροντάκη—Λεφτεριά καὶ μάθησι—Τὸ δητὸ τοῦ Νεσμῖα—Ἐνα γράμμα—Οἱ παράδες—Διαβάζοντας τὰ Πάτρια—Σκευοῦτες—Ἡ κλωστοῦσα—Ἐνα νόστιμο ἐπιχειρημα—Σενισμός—Ταχυδρομὸς, ταχυδρομείο, πόστα—Ἐνας ἕνας—Τὶ λέγεται γλώσσα—Ἀνοιχτὸ γράμμα—Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας—Ὁ Ἄντρος καὶ ἡ γυναῖκα—Ὁ κ. Η. Krüger—Τὸ φεγγάρι—Ἡ ζημία τοῦ λαοῦ—Μαρία Ἐλένη—Καλοσύνη καὶ Διάβασμα—Δίγα λόγια—Ὁ Μεσοσαζέλης Τριάντα χιλιάδες φεράγνα χρυσὰ—Πρωτοχρονιάτικο—Ἀγάπη—Πέρα πέρα—Ὁ Νουμάς—Γράμμα στὴ Μυριέλλα.

δὲν τόνε βροῦμε, εἶναι μέρα κι' αὔριο· δὲ θὰ μᾶς γλυτώσει!

«Πᾶμε» ἀποκρίθησαν οἱ περσότεροι. Κ' ἐξεκίνησαν. «Στοῦ θεοῦ τὴν κατάρα!» τοὺς ἐφώνηξε ἡ Βασιλικὴ μπαίνοντας στὸ καλύδι.

Τὸ ἴδιο βράδι, τὴν ὄρα ποῦ ὁ ἀγιογράφος καὶ ἡ γυναῖκα του ἐδειπνοῦσαν περίλυποι καὶ ἀμίλητοι στὸ κατῶγι, ἡ Μαρία ἐχτυποῦσε στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τους. Ἡ Εὐτυμιὰ ἐπῆγε νὰ τὴν ἀνοίξει, μὰ βλέποντας τὴν κορασίδα τὴν ἐκλείσε πάλι ἀμέσως μὲ ὄρημ!

«Ἄνοιξε» εἶπε ἡ Μαρία «πρέπει νὰ σὰς μιλήσω!»

«Ποίος εἶναι;» εἶπε ὁ ἀγιογράφος ἀχνίζοντας. «Ἐἶναι ἡ Μαρία» τοῦ ἀπολογηθῆκε ἡ γρηθὰ ἀνήσυχη.

«Καὶ δὲν τῆς ἀνοίγεις, μπρὲ γυναῖκα; ὅπως ἤρθαν τὰ πράματα τὸ καλῆτερο εἶναι νὰ τὴν πᾶρει!»

Ἡ γρηθὰ ἀνοίξε πάλι καὶ ἐμπῆκε μέσα ἡ Μα-

ρία ἀχνὴ καὶ παραγμένη.

«Ποῦ εἶναι ὁ γιός σας» ἐρώτησε χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ.

«Ἐχε ὑπομονή, θυγατέρα, καλῶς ἐκόπιασε στὸ σπῆτι μας, κανένας δὲ θὰ σὲ διώξῃ· ὁ Γιῶργης θάρθει σὲ λίγο...» Ἔτσι εἶπε ὁ ἀγιογράφος καὶ τὴν ἐσίμωσε γιὰ νὰ τὴνε φιλήσῃ.

«Τόνε κυνηγοῦνε» εἶπε ἡ Μαρία σταματᾶίνοντας μὲ τὸ χέρι τὸ γέροντα· «ἐπόψε θέλουσε νὰ τόνε σκοτώσουνε!»

«Δυστυχία μας» ἐχοῦγιαξε ἡ μάνα χτυπῶντας τὸ κεφάλι τῆς ἀπὸς τῶμαθες;»

«Καὶ σὺ» τῆς εἶπε ὁ ζωγράφος ἀναστεναζοντας καὶ κοιτάζοντας τὴν γλυκὰ ἐδὲ χαιρεσαι γιὰ τὸ κακό του, ἀφοῦ σοῦκαμε κακό, μόνε ἤρθεσ ἐδῶ;»

«Σὰς λυπήθηκα τοὺς ὄφρανοῦς» τοῦ ἀπάντησα κλαίγοντας καὶ... τὸν ἀγαποῦσα τόσο ποῦ μ' ἐπόνεσε πάλι ἡ ψυχὴ. Μὰ ποῦ εἶναι τος;»

«Δὲν ξέρομε» ἀπολογήθηκα μ' ἕνα στόμα. κι' ὁ ζωγράφος ἐπρόσθεσε ὑπεμονητικὰ καὶ κοιτάζοντας πρὸς τὸν οὐρανόν:—«Τὸ διορισμένο θὰ γένη, τί νὰ τοῦ κάμω ἐγὼ ὁ ἀνήμπορος γέροντας;»

«Μὴν εἶναι στὸ καλύδι» ἐρώτησε ἡ Μαρία ἐνώνοντας ἀπελπισμένα τὰ χέρια τῆς.

«Δὲν ἦταν ἐκεῖ» εἶπε ἡ γρηθὰ σκιασμένη ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πῆγε.»

«Ἄν εἶναι ἐκεῖ, εἶναι χαμένος» εἶπε ἡ κόρη πικρά.

Ἡ γρηθὰ ἐχοῦγιαξε πάλι.

«Μὴν κρᾶζεις τὸ κακό πρὶ γίνεσι» τῆς εἶπε ὁ ζωγράφος περίλυπος· «καιρὸ ἔχομε γιὰ νὰ κλάψομε. Μὰ τώρα ἂς πᾶμε ἀπάνου. Μαρία, ὄ,τι κι' ἂν γένη, ἢ ζῆσει ἢ πεθάνει, θᾶσαι πάντα θυγατέρα μου.»

Οἱ γυναῖκες τὴν ἀκούσαν. Ἡ γρηθὰ ἐξεκρέμασε τὸ μαῦρο λυχναρί ἀπὸ τὸν τοῖχο καὶ ἐκίνησε πρῶτη γιὰ ν' ἀνεβῆ τὴ σκάλα, ἡ Μαρία τὴν ἀκολουθῆσε καὶ ὁ ζωγράφος στερνόν ἐρχέτοιν κατόπι τους. Σὰν ἀνεβῆκαν ἀπάνου, ἐσταθῆκαν ἀθιλητα καὶ οἱ τρεῖς μπρὸς στὸ μεγάλο τὸ κόνισμα, ἐσταυροκοπηθῆκαν καὶ τὰ χεῖλια τους ἐπρόφεραν μὲ μυστικὴ προσευκὴ. Ἐπειτα οἱ γυναῖκες ἐκλαψαν, κι' ὁ ζωγράφος ἔμεινε σιωπηλὸς καὶ στοχαστικὸς.

Ἐἴφου ἡμῶς ἀκούσαν τὴν πόρτα, ποῦ ἡ γρηθὰ εἶχε λησμονήσει νὰ τὴν μανταλώσει, νὰ ἀνοίγει μ' ὄρημ καὶ νὰ ζανακλεῖ χτυπῶντας κι' ἀκούσαν κι' ὄλας τὸ βιαστικὸ σύρσιμο τοῦ μανταλοῦ.

«Ἐἶναι ὁ Γιῶργης» εἶπε ὁ ἀγιογράφος μ' ἕνα

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ δρ. 20 1/2

Γιὰ τὶς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρίμηνα) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νοῦμα πούλιουνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίβκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρόμου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κίβκι Γιαννοπούλου (Χαντεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας, Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πέτρο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ πρότυπο σχολεῖο—Καὶ οἱ δημοδασκάλοι;—
Κλαύσατε μὰ καὶ συλλογιστεῖτε!—Ὁ ἀδερφὸς τοῦ Μιστριώτη.

ΕΝΑΣ σταθμὸς στὸ γλωσσικὸ ἀγῶνα, καὶ σταθμὸς σημαντικὸς, τὸ «Πρότυπο Δημοτικὸ Σχολεῖο». Στὴν πρώτη σελίδα δημοσιεύουμε τὴν προκήρυξιν τῆς ἐφορίας του. Δὲν τὴ δημοσιεύσαμε στὸ περασμένο φύλλο, δὲ βγάλαμε τσιμουδιά ἴσαμε τώρα, γιὰτὶ ἀφήσαμε νὰ μιλήσει πρῶτα ὁ ἄλλος τύπος, ὁ «ὀρθοφρονῶν», ὁ «πατριωτικὸς», ὁ «σώφρων», νὰ μᾶς πει τὴ γνώμην του, νὰ μᾶς φωτίσει.

Καὶ μᾶς εἶπε τὴ γνώμην του φρόνιμα, πατριωτικὰ, σοφὰ, καθὼς πάντα καὶ—καθὼς πάντα—μᾶς φωτίσει. Σπολλάτη του. Πρέπει νάλλαχτεῖ τὸ παιδευτικὸ σύστημα μὰ νὰ μὴν πειραχτεῖ ἡ γλώσσα. Δεύτερο σπολλάτη. Πρέπει τὸ παιδί στὸ σχολεῖο νὰ μαθαίνει πράματα καὶ ὄχι κούφιας λέξεις, μὰ μὲ τὴν καθαρεύουσα—μὲ γλώσσα δηλ. ποῦ νὰ μὴν τὴ νιώθει. Τρίτο σπολλάτη καὶ τράβα κορδέλλα. Ποῦ νὰν τοὺς παρακολουθῆσαι κανεὶς σ' ἄλλες τὶς σοφῆς τοὺς σκέψεις; Ποῦ καιρὸς καὶ τόπος καὶ ὄρεξιν νὰ παντῆσαι κανεὶς χωριστὰ δὲ κάθε τοὺς σοφὸ ἐπιχείρημα;

Ἐχοῦνε δίκιο, χίλιες φορές δίκιο. Γιατὶ ἂν εἶχαν

δεῖλὸ χαμόγελο.
«Ἄς ἔχει δόξα ἡ Παναγία» εἶπε ἡ Μαρία «δὲν τὸν εὗρηκαν.»
«Τὸ παιδί μου εἶπε ἡ γρηῃ κλαίοντας.
Σὲ μία στιγμὴ ὁ Γιώργης εὗρεθῆκε ἀπάνου.
Ἦταν ἀχνὸς καὶ λαχανιασμένος.
«Μὲ κυνηγοῦνε» εἶπε εὐτὺς χωρὶς νὰ καλησπερίσει κ' ἐκάθισε σ' ἕνα σκαμνί· ἀπλάκωσάν, τί θὰ κάμουν δὲν ξέρω!»
«Ὡ παιδί μου» τοῦπε ἡ γρηῃ «τί φαρμάκια μᾶς δίνεις στὰ γεράματα.»
Ὁ γέροντας τὸν ἐκοίταξε περίτρομος, ἡ Μαρία ἤρθε σιμά του.
«Ἐπλάκωσαν» ξανάειπε ὁ Γιώργης «μὰ ἡ Μαρία τί θέλει;»
«Ἦρθε νὰ σὲ γλυτώσει, καταραμένη» τοῦπε ὁ ζωγράφος μὲ βραχνὴ φωνὴ ἀτίτοια γυναῖκα ἀληθινὰ δὲ σοῦπρεπε.»
«Δὲν τὸνε θέλω, εἶπε μὲ ἀπόφαση ἡ κόρη «εἶναι πάρα πολὺ ἄσπιτος. Μόνον τὸ θάνατό του δὲν ἤθελα· ἐγὼ θὰ πάω σ' ἕνα μοναστήρι νὰ κλειστώ γιὰ πάντα, ἀφοῦ δὲν μπορῶ κυρὰ πλιά νὰ γυρίσω στὸ σπίτι μου.»
Ἦ γρηῃ ὡς τόσο ἐκλαιγε ἀπὸ τὴ σκιάξην της,

ἀδικο, ἐστὶ πατριώτες ποῦ εἶναι, μοναχοὶ τοὺς θὰ πηγαίνανε νὰ κρεμαστοῦνε γιὰ νὰ μὴ δοῦνε τὸ ἔθνος νὰ κρεμιέται ἀλάκαιο κάτω ἀπὸ τὴν ὀρθοφρονῶν τοὺς καὶ κάτω ἀπὸ τὸν πατριωτισμὸ τοὺς. Νὰ μὴ μᾶς βασκαθοῦν!

ΝΑ οὐρλιάζει ὁ Μιστριώτης γιὰ τὸ «Πρότυπο Δημ. Σχολεῖο», τὸ βρῖσκουμε φυσικὸ. Νὰ ξεφωνίζει ἡ «Ἐστία» τὸ σπαρχητικὸ (ἄχ! βᾶχ!) «Κλαύσωμεν τὴν Ἰδέαν!» (προσοχή, κ. στοιχειοθέτη!), ἄλλο φυσικὸ καὶ αὐτό. Νὰ ξεριζώνει τὸ μουστάκι του ἀπὸ τὸ θυμὸ ὁ λογιωτακτικὸς κ. Κανελλίδης, νὰ ξεκαλλιάζεται ὁ κ. Πάπ, νὰ κεραυνοβολοῦν οἱ κκ. Σίμος, Γιάνναρος, Γιολντάσης, Τσοκόπουλος, Χαϊρόπουλος, Πανῶς, Τραμπακούλοπουλος καὶ Ἀναστασόπουλος ὁ Κεχηναῖος, δὲν ἔχει γιὰ μᾶς καμιὰ σημασίαν. Ἔτσι τοὺς σφεύρνει κ' ἔτσι λένε. Ζήτημα κυκλοφορίας καὶ δῶ.

Μὰ νὰ βγαίνουν κ' οἱ δημοδασκάλοι καὶ νὰ φοβερίζουν πὼς θὰ κάμουν καὶ θὰ δεῖξουν ἂν κουνηθεῖ ὁ βούρκος τοῦ σημερινοῦ σχολεῖο καὶ ἂν καθαρῆται ἡ ἀκόμα πὴ βουρκωμένη γλώσσα του!

ἴσαμε τώρα θαρροῦσαμε πὼς πρῶτοι πρῶτοι οἱ δασκάλοι θὲναι ἀπελιπισμένοι ἀπὸ τὸ σημερινὸ «καθεστῶς» καὶ πὼς, ἀπὸ ἀνάγκη, τὸ ἀνέχονται. Καὶ θαρροῦσαμε ἀκόμα, μὰ κ' ἔχομε τὸσοὺς φωτισμένους δημοδασκάλους μὰ τὸ μέρος μας, πὼς πρῶτοι πρῶτοι αὐτοὶ θὰ σηκώσουν τὴν ἀπολυτρωτικὴν σημαία καὶ θὰ ζητήσουν νὰ ξεκρεμάσουν τὸ σφοδρισμένον Ρωμιόπουλο ἀπὸ τὰ τσιγγίλια τοῦ σκολαστικισμοῦ. Μὰ, φαίνεται, πρέπει ν' ἀπελιπιστοῦμε καὶ ἀπ' αὐτοὺς. Μούχλα σκαλαβῆς πλακώνει καὶ τὸ δικό τους τὸ μυζῆ. Δασκάλοι καὶ αὐτοὶ, σὰν τοὺς ἄλλους τοὺς δασκάλους τῆς ρουτίνας. Νά, γιὰτὶ βρῖσκουμε σωστὰ καὶ τὰ γεροκροτοῦμε ὅσα ἐπιγραμματικὰ ἔγραψε γιὰ δαῦτους ἡ «Ἀκρόπολις» τῆς Τρίτης:

«Ἄν κηρυχθῶν καὶ οἱ δημοδιδάσκαλοι κατὰ τῆς ζωτικῆς μας γλώσσης, τότε πρέπει καὶ περὶ αὐτῶν ν' ἀλλάξωμεν ἰδέας. Καὶ νὰ ἀρχίσωμεν παρακαλοῦντες νὰ εἰδῆ καμμία Κυβέρνησις, ἥτις νὰ τοὺς ξανακοθίσῃ εἰς τὰ θρανία καὶ νὰ τοὺς μάθῃ γράμματα.»

Ναί, γράμματα νὰ μάθουν κ' οἱ δημοδασκάλοι, ΓΡΑΜΜΑΤΑ, γιὰ νὰ νιώσουν ἐπιτέλους τὴ μεγάλην σημασίαν ἔχει τὸ Ζήτημα.

ΣΤΟ περίφημο «Κλαύσωμεν τὴν Ἰδέαν!» τῆς «Ἐστίας» ἀπάντησε ὁ ἴσας μὲ τὸ «Κλαύσατε!» ποῦ τυπώθηκε στὴν «Ἀκρόπολις» τῆς Δευτέρας.

«Κλάψτε, τοὺς λέει, ὅσο θέλετε, μὰ καὶ συλλογιστεῖτε: Μήπως αὐτὸ ἴσα ἴσα εἶναι τὸ μεγαλύτερον φταίξιμον τῆς δημοτικῆς μας παιδείας, ὅτι δηλ. ἀντὶ νὰ μεταχειρίζεται γιὰ ὄργανον διδασκαλίας τὴ ζωτικὴν γλώσσαν, μεταχειρίζε-

ται ἀνάμεσα στὸ παράπονόν της ἔλεγε:—«Τὶ ξαφνικὰ μοῦ μελλόνταν στὰ γεράματα» καὶ ἀκράτητα ἐχούγιαζε τώρα.

Μὰ ἀπὸ τὴς φωνῆς τῆς ἀνταριαζόνταν οἱ γειτόνοι, καὶ τῶν σπιτιῶν οἱ πόρτες ἀνοιγόνταν τώρα κ' ἔβγαυε στὸ δρόμον ὁ κόσμος γιὰ νὰ μάθει τί εἶχε γίνῃ στὸ σπίτι τοῦ ἀγιογράφου, γιὰτὶ ὅλοι ἐπρόσμεναν θετικὰ τὸ σκοτασμὸ τοῦ Γιώργη ἐκεῖνον τὸ βράδι. Κ' ἔβγαυαν οἱ γυναῖκες στὰ παράθυρα καὶ ἐκρεμύσαν φωτερὰ στὰ παραθυρόφυλλα θέλοντας νὰ βλέπουν τί ἐγενότου στὸ δρόμον ἢ καὶ νὰ ἀντικρῦσουν τὸ λείψανον τοῦ ἀδικοθάνατου, ἂν ἤθελαν τὸ φέρι ἀπὸ τὸν κάμπο. Κ' ἐγινόνταν τώρα, τὴ νύχτα, στὸ ἤσυχον χωριό, βοῆ καὶ βαβοῦρα καὶ κάπου κάπου γυναῖκα ἀκούονταν νὰ κλαίει, καὶ τὸ πλῆθος ἐγινόντουσαν πάντα περισσότερο.

Ὅλοι ἐρωτιῶνταν τί ἔτρεχε.

Μὰ ξάφνου πάλι ἀκουστῆκαν βιαστικὰ πατήματα καὶ βραχνῆς φωνῆς θυωμένους ἀνθρώπων ἀποφασισμένων. Κι' ὁ κόσμος εἶδε τὴν ἀρματωμένην σκάθραν, μὲ τὰ ντουφέκια τῆς καὶ τὰ φανάρια τῆς, ποῦ ἔτρεχε τώρα πρὸς τὸ σπίτι τοῦ ἀγιογράφου καὶ ἀμέσως ὅλοι ἐκατάλαβαν τί ἐμελλε νὰ γίνῃ. Μία στιγμὴ ὁ κόσμος ἐτσώπασε καὶ ἀναρρίτσιασαν ὅλοι.

ταὶ τεχνητὴ καὶ ἀχρωματὴ καὶ φραγκατικὴ (κατὰ τὸ Ροῖδη); Κλάψτε τὸ λοιπὸν. Ὡςτὸσο κρίπει νὰ σφουγγίσετε τὰ μάτια σας γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ δεῖτε τὴν Ἀθήναια. Νὰ σφουγγίσετε λίγο καὶ τὴν ψυχὴν σας.

ΣΤΑ φαιδρολογήματα καὶ χυδαίολογήματα ποῦ ξαναμάσαστε γιὰ χιλιοστὴν φορὰ ὁ Μιστριώτης στοὺς «Κιριούς» τῆς Κεριακῆς, δὲ θὰ ἰπαντήσουμε. Ναί, εἴμαστε προδότες, εἴμαστε ἀγράμματοι, εἴμαστε ἀδιαφοροῦς τῆς ὥραϊς μας γλώττης, εἴμαστε ὀλετήρες τοῦ ἔθνους, εἴμαστε ὅ,τι διάλογο θέλει. Μὰ νὰ, τί εἶναι καὶ λόγου του. Κάποιος ἀπὸ τὴν Τρίπολη, τὴν πατρίδα τοῦ κύριου Μιστριώτη, μᾶς ἔστειλε τὸ χαριτωμένον καὶ σημαντικὸν αὐτὸ χαρτάκι:

.... Μιστριώτης βοσκὸς, ἐκ χωρίου ἀπέχοντος δύο ὥρας ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς ἀρχαίας Μαντινείας, κειμένον εἰς τὰς ὑπωρεῖας τῆς ἐξ ἀνατολῶν περιβαλλούσης τὸ τετρατικὸν πεδῖον ὀροσειρῶς, οἰκῶν ἐν Τριπόλει ὡς τὰ πολλὰ, ἀδελφὸς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Γεωργίου Μιστριώτη ΣΥΣΤΑΣΕΙ ΑΥΤΙΟΥ ἔχει διορισθῆ ἈΡΧΟΜΙΣΘΟΣ ΦΥΛΑΞΕ τῶν ἐν Μαντινείᾳ ἀρχαιοτήτων ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ἀντὶ δραχμῶν ἑβδομηκοντα κατὰ μῆνα. Οὐδέποτε μεταβαίνων εἰς Μαντινείαν, οὐδὲ φροντίζων τὸ ἐλάχιστον, ἀδιαφορεῖ νὰ συλῶνται αἱ ἐκεῖ ἀποκεκαλυμμένα ἀρχαιοτήτες ὁσημέραι ἀκαλύτως κατακοπτόμεναι καὶ μεταφερόμεναι ὡς οἰκοδομήσιμον ὕλικὸν ἀγροικῶν καὶ οἰκίσκων τοῦ ὀμόρου χωρίου Πικέρον.

Νά, πατριωτισμὸς μὴ φορὰ! Ψέματα; Ὁ Μιστριώτης πρόεδρος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Ὁ ἀδερφὸς του, ὁ τσοπάνος, εἶναι ἀργάμισθος τῆς ἀρχ. ἐταιρείας. Καὶ...σώσωμεν τὴν γλώσσαν!

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΤΟΥ ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ καὶ τυπωμένα στὴν Τυβίγγη ΠΟΥΔΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ἘΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΖΗ- ΛΟΥΚΑ ΔΡΑΧ. ΜΙΑ Καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ Νοῦμα, στὰ γραφεῖα μας, Λεφτὰ—50—Λεφτὰ

Μὰ οἱ ἀρματωμένοι εἶχον ἔρθει τώρα σιμά, ἔμπωκαν τοὺς ἀνθρώπους, ἔβριζαν μὲ φωνῆς τὸ Γιώργη καὶ τὸν ἐροῦβρίζαν:

«Ἀπένου εἶναι ὁ κερατᾶς» εἶπε ὁ Κώστας ἀπλόνοντας τὸ χέρι του κατὰ τὸ σπίτι.

«Δὲν πρέπει νὰ γλυτώσει ὁ ἄτιμος» εἶπε ἕνα ἀπὸ τὰ δέσφια τῆς Μαρίας.

«Στάθη!» «Νικόλα!» «Πέτρο!» καὶ ἄλλα ὄνόματα ἀκούονταν τώρα μέσα στὴ χλαλοή.

Μερικοὶ ἠθέλησαν νὰ τοὺς σταματήσουν.

Ἄλλὰ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος ἐβγήκε τώρα μία φωνή, ποῦ πολλὰ στόματα παρευτὺς τὴν ἐνάειπαν ἀντάμα:

«Ἐχοῦνε δίκιο! τοῦ πρέπει τοῦ ἄτιμου!»

Κι' ὁ κόσμος ὑπακούοντας σὲ κάποιον αἰσθημα ποῦ ἦταν φωλιασμένον βθεῖ:κ στὴ συνειδησὴν του ἐσκίστηκε, καὶ ἔβριζε εὐεύτερα νὰ περάσουν οἱ ἀρματωμένοι.

«Ἀπόψε πρέπει νὰ πεθάνει» εἶπε ἄγριχ ἕνας ἀπὸ τὴ σκάθραν.

«Ναί, ναί» εἶπαν καμπόσοι ἀπὸ τοὺς συντρόφους του.

Ὁ κόσμος ἀντρίχιασε. Οἱ γυναῖκες, ἀπὸ τὰ παράθυρα, ἐβαλθῆκαν νὰ χτυπᾶν τὰ στήθια τοὺς

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΑΛΕΞΗ ΠΑΛΛΗ

Ἐπειτα ἀπὸ τῆς διόρθωσής σου ἕκαστος ἰδίος ὄσος γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸν τῶν στίχων ποὺ ἀνοίγουν τὸ «Θάνατο τῶν θεῶν» στὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου», κάθε λόγος περιττὸς γι' αὐτούς. Τὸ ἴδιο, ἂν τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος τοῦ κομματιοῦ ποὺ ἀρχίζει: «Ποῦ εἶναι ἡ Ἀλήθεια;» φτάνει στὸ ἰδανικὸ ποὺ ἔχει ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης γιὰ τὴ φιλοσοφικὴ ποίηση, σ' ἐμένα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ περισσεύει. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπορῶ νὰ σπαῶ εἶναι τὸ πὼς ἀπὸ τὴ σοβαρότητα τοῦ ποιητῆ τῆς «Ἰλιάδας» καὶ τοῦ «Κανάρη» περιμένω, πρὶν βιασθεῖ νὰ συμπεράνει ποιά εἶναι φιλοσοφικὴ ποίηση γιὰ μένα, νὰ λάβαινε τὸν κόπο νὰ προσέξει ἂν στὸ τελευταῖο ση μείωμά μου γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Πλάμα ἢ σὲ ἄλλα δημοσιεύματά μου σ' αὐτὸ τὸ φύλλο εἶπα ἢ ἄφισα νὰ νοηθεῖ πὼς ποιητικὴ φιλοσοφία γιὰ μένα εἶναι ἀλόγια μπερδεμένα ὡς τῆς τραλλῆς τῆς μαλλιάς. Ἄν τὸ τελευταῖο τοῦτο εἶναι πράγματι τὸ χαρακτηριστικὸ τῶν «στίχων τοῦ Νίτσε», ἀφίνω τὸν κ. Ἀλέξ. Πάλλη νὰ τὰ ξεμπλέξει μὲ ἄλλους περσότερο ἀπὸ μένα θαυμαστὸς τοῦ γερμανοῦ φιλοσόφου. Ἐγὼ μὴ μόνον ἀξίωση θὰ εἶχα: Ὅχι νὰ συμφωνήσῃ ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης στὸ πὼς ἐνοῶ ἐγὼ τὴ φιλοσοφικὴ ποίηση, ἀλλὰ νὰ καταδέχονταν νὰ προσέξει πὼς ἴσα ἴσα στὰ «μπερδεμένα λόγια» τοῦ μεγαλύτερου μέρους ἀπὸ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» δὲ βρῆκα τὴν ποιητικὴν ἔκφραση καὶ τὰ ἀρνήθηκα πὼς εἶναι ποίηση καὶ ἴσα ἴσα τὸ ξερὸ, τὸ δίχως ποιητικὴν πνοήν, δίχως πρωτοτυπία καὶ ὁμορφιά στιχοῦργημα φιλοσοφικῶν ἰδεασμάτων ἄλλων, σὲ δόση μάλιστα ἀρκετὴ καὶ τοῦ Νίτσε, δέχτηκα ἐπιφυλαχτικὸς νὰ τὸ πιστέψω πὼς εἶναι σοβαρὴ φιλοσοφικὴ ποίηση, καθὼς θέλει νὰ λέγεται.

Μόναχο, 20-4-10.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ

Στὸν κάμπο τ' Ἀπριλιάνικα τὰ πλούτια. Τὰ σιτάρια
Καὶ τὰ χλωρὰ τριφύλλια,
Κ' οἱ κερασιὲς ἀραδιαστὲς μ' ἄλάνθιστα κλωνάρια
Κ' οἱ παπαροῦνες ἄλικες ὡς τ' ἄλικα τὰ χεῖλια.
Καὶ νά, κ' οἱ ἐλιές οἱ πράσινες ποὺ ἰσκιώνουν τ' ἀ-
σφοδέλια

Καὶ πέρα οἱ ἀργοὶ κ' εἰρηνικοὶ τῶν καλυβιῶν κομποὶ
Καὶ ὡς τὸ κρούσταλλο νερὸ βελάσματα καὶ γέλια,
Ὅλη τῶν κάμπων ἡ ζωὴ ἡ παλιά, ἡ παντοεινὴ.

Κ' ἐγὼ διαβάτης, δουλευτὴς ποὺ τὸν πικρὸν ἰδρὸ μου
Στὴ μάννα τὴν ἀβολορῆ τὸν στράγγιζα γιὰ χρόνια,
Ἀναγελῶ τὴ μοῖρα μου, τὰ γέρα, τὸ χαμὸ μου
Καὶ χαίρομαι μὲ τὰ πουλιὰ καὶ μὲ τὰ χελιδόνια.

Κι ἂν λείπω τί; Σαναγροῦν τὰ πάντα τὸν Ἀπρίλη.
Κάποιος θάρσῃ τ' ἀλέτρι μου ν' ἀρπάξῃ μὴν ἡμέρα
Νὰ τραγουδήσῃ τὴν ἀγῆν, νὰ γύρη μὲ τὸ δαῖλι,
Ψυχὴ κι αὐτὸς ὡς τὴ ψυχὴ τῶν ἰσκιῶν καὶ τ' ἀγέρα.

Βραχώρι. |

ΜΑΞΙΜΟΣ ΔΩΡΟΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

(Σελίδες ἀπὸ τὸ καινούριον σφουγγαρά-
δικο ρομάντζο «Στὸ ἄλμπουρο»)

Ὁ καφετζῆς ἐκλείσει τὰ παράθυρα τοῦ μαγα-
ζιοῦ κι ἄφησε μόνον τὴ μισὴ πόρτα ἀνοιχτὴ (γιὰ νὰ
μπαῖνῃ μέσα ὁ κόσμος.

Ἔιχε νυχτώσει. Πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα μὴ σημαί-
τισα κυμάτιζε στὸ σκοτάδι. Ἐνα φαναράκι κρε-
μασμένο ἀψηλά φώτιζε θαμπά.

Μέσα στὸ μαγαζὶ ὁ Στέφανος, ποῦχε ρθῆ κεί-
νες τὶς μέρες στὸ νησί, περπατοῦσε ἀνήσυχος. Ἡ
ὄρα περνοῦσε. Κάποτε ζύγωσε τὸν καφετζῆ ποὺ
στεκότανε ὀρθὸς στὴν πόρτα καὶ τοῖς ῥώτησε.

— Μὰ γιατί δὲν ἐρχονται;

— Ὅθ' ῥθούνε ἀργότερα. Ἐχουνε καὶ τὶς δου-
λειές τους οἱ ἀνθρώποι. Παραμόνη Χριστοῦγεννα
κιάλας . . . τοῦ ἀπάντησε κείνος.

Ὁ Στέφανος ξανάρχισε τὸ περπάτημα νευρικός
μὲ κάτι χρονομίες ἀλλόκοτες.

Μία λάμπα κρεμότανε στὸ νταβάνι μ' ἕνα ψιλό
σκοινί. Οἱ μύγες πήχτρα πάνω του ναρκωμένες ἀπὸ
τὸ κρῦο . . .

Ὁ Στέφανος εἶχε ρθῆ στὸ νησί νάπαγγεῖλη τρα-
γουδιὰ.

Ἔιχε καθαρογράψει μὲ τὸ χέρι του σὲ κόλλα
χαρτί κάτι μικρὰ προγράμματα μὲ τοὺς τίτλους
τῶν τραγουδιῶν ποὺ λογάριζε νάπαγγεῖλη, τὰ
κόλλησε ὁ ἴδιος μὲ τσιρίσι στοὺς τοίχους τῶ δρό-

«εσεῖς θὰ κάμετε χαρές, καὶ θάχουμε ἐμεῖς ὅλη τὴ
ντροπή;»

«Ἡ ἀπόφαση εἶναι νὰ σκοτωθεῖ ἀπόψε!»

«Κι' ἂ δὲ γένει ἀπόψε, αὔριο!»

«Σύρτε στὸ σπῆτι σας» εἶπαν πολλοὶ ἀπὸ τὸν
κόσμο.

«Ὅθ' σκοτωθῶνε τώρα συνατοῖ τους» εἶπαν με-
ρικοὶ ἄλλοι.

«Ἄμέτε στὸ καλὸ, παιδιὰ» εἶπαν οἱ περισσό-
τεροι.

«Ποιὸς θὰ κοτῆσει νὰ τὸν ἀγγίξει» εἶπε τώρα
ὁ Βασίλης φοβερίζοντας.

Οἱ δύο φάρες ἐχωριστήκαν κ' ἐσταθῆκαν κατα-
μέτωπα. Οἱ δικοὶ τῆς Μαρίας ἦταν οἱ περισσότεροι.

«Πάμετε νὰ κοιμηθοῦμε, παιδιὰ» εἶπε πάλι ὁ
ἕνας τους.

«Ναί, ναί, ἀμίτε στὸ καλὸ» ἐφώνησε ὁλος ὁ
κόσμος.

«Θέλουμε τὴν τιμὴ μας» εἶπε ὁ Κώστας.

Ὁ ζωγράφος ἐκοίταζε κι' ἄκουε ὅλα ἀπὸ τὸ
παράθυρο. Κι' αὐτὴν τὴ στιγμὴ ἐγύρισε πρὸς τὴν
εἰκόνα καὶ ὕψωσε τὰ μάτια του στὸ στόρισμα καὶ
εἶπε:

«Τώρα, τώρα θέλω τὸ θάμα, Παναγία, δὲν

μὴν καὶ τώρα περίμενε μὲ ἀγωνία τὸν κόσμο . . .
Μὰ κανεὶς δὲν ἐμπαινε.

Ὅζω ἀπὸ τὴν πόρτα χαζεύανε καὶ πόσοι πε-
ρίεργοι.

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς μέσα; ῥώτησε κάποιος
δείχνοντας τὸ Στέφανο ποὺ σεργιάνιζε ἀνήσυχος.

— Αὐτὸς θάναί ὁ ποιητῆς ποὺ λένε τὰ χαρτιά.

— Ποιητῆς! Τί ἔχει νὰ πῆ ἐτούτη πάλε ἡ
λέξη; ῥώτησε ἄλλος ἀπορώντας.

— Ρεῖ ἕνα τόσο δὲ πρᾶμα δὲν ξέρεις; Νᾶ, κάνα
ὄργανο θὰ παίξῃ . . . τοῦ ξήγησε ὁ ἄλλος.

— Μπρε μὴν εἶναι κενένας χοροδράκκαλος;

— Μακάρι νάτανε! Κ' ἴσα ἴσα ποὺ γύρευα μὲ
τὸ κερί ἀνθρώπο νὰ μὲ μάθῃ χορὸ, εἶπε ὁ μπάριμπα
Τράβος μὲ τὶς βράκες γελώντας.

— Δὲν μπαίνετε μέσα; Τί κάθεστε ἀπόζω καὶ
χαζεύετε; Πενήντα λεφτὰ μονάχα εἴσοδο ἔχει, φώ-
ναξε ὁ καφετζῆς.

— Γιατί τὸ κατέβασες στὰ πενήντα, ἀδερφέ;
Μιὰ δραχμὴ εἶχαμε ὄρσει. Εἶναι καὶ ντροπὴ γιὰ
ἕναν ποιητῆ . . . διαμαρτυρήθηκε μὲ ζωερὲς χρο-
νομίες ὁ Στέφανος.

— Ξέρεις πὼς δὲ θὰ βγάλω οὔτε τὸ πετρέλαιο
ποὺ θὰ κάψω; ἀποκρίθηκε ὁ καφετζῆς.

— Ἄκουε ρε σὺ; Θίατρο θὰ κάνουνε, φώναξε
ἕνας μικρὸς μὲ τὰ πόδια γυμνά πάνω στὶς κρούες πέ-
τρες, ξεστήθιαγος, μὲ τὴ μύξα κρεμασμένη στὰ χεῖλι

πρέπει νὰ γίνουν φονικά ἐξαιτίας του.»

Κι' ὡς τόσο ὁ Βασίλης ἀποκρινόνταν θυμό-
νοντας:

«Τὸ σὸί σας ἦταν ἄτιμο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ του
ἡ Βασιλικὴ εἶναι πουτάνα! τὸ ξέρουν τὰ πέντε χω-
ριά! Γιὰ μίαν δημοσίαν θὰ σκοτώσετε τὸ γαμπρὸ
μας;»

«Ὅθ' σὲ λιτανέψω» εἶπε πάλι ὁ ζωγράφος στὸ
κόνισμά του.

Κάτου εἶχε ἀστράψει κι' ὄλας ἕνα μυχᾶρι,
κ' ἡ βαβούρα τοῦ κόσμου ἦταν τώρα πολλή.

«Μή, μή!» ἐφώνησε τὸ πλῆθος στὸ δρόμο κ' οἱ
γυναῖκες ἀπὸ τὰ παράθυρα.

Κι' ἔαφνου ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ ἀγιογρά-
φου ἀνοῖξε διάπλατα. Μίαν στιγμὴ τὸ μᾶλλωμα ἔ-
παψε, κ' ἐκοίταζαν ὅλοι τί θὰ γινότου. Οἱ δικοὶ
τῆς Μαρίας ἀναμετριώνταν πὼς νὰ διαφεντέψουν τὴ
μπασιά, οἱ δικοὶ τῆς Βασιλικῆς πὼς νὰ χυμῆσουν
μέσα. Ἄλλὰ ὅλα τὰ μάτια εἶδαν στὴν πόρτα τοῦ
σπιτιοῦ τὸ μεγάλο τὸ κόνισμα, γιὰ τὸ φῶς ἀπ'
ὄλα τὰ παράθυρα ἔπεφτε ἀπάνου του. Ὁ λευκοντυ-
μένος ἀρχάγγελος ἐφαινότου πανώρως, σὰ νάφραζε
τώρα ἐκεῖνος τὸ διάβα πρὸς τὸ σπῆτι τοῦ ἀγιογρά-
φου. Ἡ εἰκόνα ἐπαινε ὅλην τὴν πόρτα.

«Ὅλοι ἐσάστισαν. Ἀθήλητα οἱ θυμωμένοι ἐρου-
ψαν μπρὸς στὸν ἀγγελο τὰ μυχᾶριά τους, καὶ στὴ
στιγμὴ κόσμος ἐβρίχτηκε πολὺς ἀνάμεσα στοὺς
μαλλωμένους καὶ τοὺς ἐχώρισε.

«Τόπο, τόπο» ἐφώνησαν πολλοὶ «λιτανεύει τὸ
θαματοργὸ κόνισμα! φοβηθεῖτε τὸ Θεό.»

Καὶ τὸ στόρισμα εἶχε διαβεῖ τώρα τὴν πόρτα
καὶ σαλεύοντας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐπροχωροῦσε
πρὸς τὸν κόσμο. Κι' ὅλοι οἱ ἄντρες ἀναρίστειναν
κ' ἐβγαζαν τὸ γιάδεμά τους κ' ἐσταυροκοπιώνταν
καὶ οἱ γυναῖκες προσευκιδώνταν μυτικὰ ἀπὸ τὰ
παράθυρα.

Κι' ἄκρα σιωπὴ ἐβασίλευσε.

Καὶ μὲ ἀργὰ πατήματα ἐστράτεψε τώρα στὸ
χωριὸ ὁ ἀρχάγγελος, καὶ κόσμος ἀκολουθοῦσε μὲ
κατάνυξη, καὶ ἀπ' ὄλα τὰ στόματα ἐβγήκε ἀθέ-
λητα ἡ δέηση κ' ἐψάλαν ὅλοι μ' ἕνα στόμα φοβι-
σμένοι καὶ εὐχαριστημένοι:

«Χαῖρε χαριτωμένη,» καὶ ἐβάδιζαν πρὸς τὴν
ἐκκλησιὰ τοῦ χωριοῦ.

Τ Ε Λ Ο Σ

του και μ' ένα πανταλόνι άντρίκειο πού άνέβαινε ώς τις άμασκάλες, δεμένο μ' ένα σπάγκο στη μέση για νά μὴν πέφτη.

Καμποσοί κκαπετα-αίοι βλέποντας τόν κόσμο ζυγώσανε κι αὐτοί νά ιδούνε.

— Τι τρέχει; Κανένας κκυγάς; ρώτησε ένας τόν καφετζή με μιὰ σακκούλα έλιές στο χέρι.

— Ένας ποιητής είναι, καπετάνιο . . . Κοπιάστε μέσα, θά κάνετε γούστο . . . αποκρίθηκε κείνος.

Ο Στέφανος πού στεκότανε πίσω του τράβηξε τὸ μανίκι.

— Μά δε μιλάνε έτσι; Τὸ ξέρεις πὸς με ρεζιλεύεις; φώναξε σιγαλά.

Ο καφετζής τούρριξε μιὰ ματιά.

— Γιατί; Σ' έβρισκα τήχτες; Μωρέ κατάλαβες πὸς με σκότισες; Έτσι ξέρω γὼ νά μιλάω, αποκρίθηκε.

Ο Στέφανος κάτι μουρμούρισε κι έρχισε πάλι τὸ σουλάτσο.

— Τι είναι; ρωτήσανε τόν καπετάνιο οί άλλοι πού στεκότανε περαπέρα.

— Μά παράτταση θήχουνε, ξήγησε κείνος βάζοντας μιὰ έλιά στο στόμα του.

— Τέτοια μέρα αὐτοί πάλι βρήκανε νά κάνουνε θέατρο; εἶπε ὁ ένας.

Ταχύνανε τὸ βήμα τους για νά κερδίσουνε τὴν ὄρα πού χάσανε. Εἶχανε κ' έκκλησιὰ τὴ νύχτα.

Οί λίγοι περίεργοι πούχανε μαζωχτή έξω από τὴν πόρτα άρχίσανε νά σκορπιούνται βχιεστημένοι. Η μάγκα καθισμένη στο πεζοδρόμιο χτύπηγε χάμω τὰ γυμνά ποδαράκια του για νά ζεσταθῆ.

Τὸ κρὺο τρύπαγε. Λιγοστοί οί διαβάτες. Τέτοια βραδειὰ καθένας μαζεύεται νωρίτερα στο σπίτι του.

— Δέν είναι προκοπή. Δέ θά ρθῆ κανένας. Τι διάολο, ψάρα έχεις μωρέ; μουρμούρισε ὁ καφετζής πού κόπηκε πιά νά στέκεται ὀρθιος.

— Τι λές άδερφέ; Πὸς γίνεται αὐτό; Τι άνθρώποι είναι τοῦτοι εδώ; φώναξε ὁ Στέφανος.

— Τι λές ίκει! Σκοτίστηκε βλέπεις ὁ κόσμος νάκούση τὴν αφεντειά σου με τὰ μωρόλογα. Βρήκες και σύ, βλογημένη, μιὰ δουλειὰ . . . Ποιητής λεί! Πφ . . . εἶπε ὁ καφετζής με σιχασιά.

— Νά εἰσουνε κάνεμ ταχυδαχτυλοργός. Σέ-ρεις λοιπόν τί παράδες μποροῦσες νά βγάλῃς; Πέρσου είχε ρθῆ κάποιος κ' έκανε τὴν τύχη του. Μῆλο δέ χωροῦσε δῶ μέσθ. Έπαιρνε πού λές ένα σπαθί, τόχωνε στο λαρύγγι του και τόβγαζε πάλι δίχως νά πάθῃ τίποτις. Έπαιρνε τὸ μῆλο, τόκοβε στα τέσσερα, στα ὄχτώ, ὅσα ἤθελες κι άμέσως σου τὸ παρουνίσταζε πάλι ὀλάκκαιο. Αὐτὸ είναι δουλειὰ. Αμ από σένα τί νά δῆ ὁ κόσμος; πρόστесе ὁ ίδιος.

Ο Στέφανος με τὸ γυακὰ σηκωμένο και τὰ χέρια στις τσίπες, τονέ κοιτάζε, ὅση ὄρα μιλοῦσε, στα μάτια. Σταθήκε κάμποσο άμίλητος. Έπειτα στηλώθηκε στα λιγνά του πόδια πού μοιάζανε σάν καλάμια μέσα στο φαγωμένο πανταλόνι του, σήκωσε άψηλά τὸ κασκέτο του και τοῦ εἶπε.

— Έτσι λοιπόν τὸ λές εἰσύ; Ταχυδαχτυλοργός! Παλιάτσος δηλαδή! Νά κάνω θάματα; Και δέ μου λές; Ένα καλὸ ποίημα τί άξία έχει θαρρεῖς; Σέ ρωτῶ.

Σώπασε περιμένοντας άπόκριση. Ο καφετζής τονέ κοιτάζε.

— Δέ μιλάς; Νά σου τὸ πῶ λοιπόν εγὼ. Ένα καλὸ ποίημα, κύριε, είναι κι αὐτὸ ένα θάμα. Κατάλαβες; Θάμα, ναί! Μά σά δέν καταλαβαίνεις τί σου γίνεται, χαῖρε κύριε!

Έβγαλε τὸ κασκέτο του, χαιρέτισε και πετάχτηκε έξω από τὴν πόρτα . . .

Ο καφετζής χαμογέλασε.

— Βίδα! Κρίμας τὸ παιδί! μουρμούρισε.

Ανέθηκε σ' ένα σκαμνί και ξεκρέμασε τὴ σημαία από τὸ κοντάρι.

— Που πάει τώρα; Που θά ξεφυτίση, τρομάρα του; Και γὼ έλεγα νά τονέ πάρω σπίτι άπόψε. . . συλλογιότανε κωθὸς δίπλωνε τὴ σημαία.

Έσβησε τὴ λάμπα, κλείδωσε τὴν πόρτα και τράβηξε για τὴ σπίτι του.

— Έχασα και κκυιὰ δραχμὴ από ναργιλέδες. Μά άλλη φορὰ δέν ξανακμπίζω τίποτου; τρελλούς στο μαγαζί μου, μουρμούριζε στο δρόμο . . .

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΜΥΡΝΗ

Τὸ σπουδαῖο είναι πού τὴν περασμένη βδομάδα δώσαμε άποφασιστικὴ μάχη για τὴν 'Ιδέα στο θέατρο. Πῆγε γραμμὴ ὁ δημοτικισμός. Εἶχαμε τὴν 'Αντιγόνη (τοῦ Μάνου), τὸ «Στὴν 'Οζώπορτα», τὸ Χυλατμένο Σπίτι, τὸν Οἰδίποδα τοῦ Σεφεριάδη. Ο Βλάχος τὴν έπαθε στὴ γερά. Εἶχαμε θρίαμβο, μά άλλο πού σου τὸ λέω, κι άλλο νάν τόβλεπες. Ένθουσιασμός μεγάλος. Μονάχα ένας τῆς «Έσπερινῆς» έβγαλε μιὰ σφυρίχτρα και σφύριξε. Ο κόσμος εξαγριώθηκε, κ' ένας μας, ὁ φαρμακοποιὸς Μωρατίτης, έρχαζε τὴ σφυρίχτρα και ανάμεσα σέ φωνές «ξέω! ξέω!» πέταξε τὸν Έσπερινὸ ξέω από τὸ θέατρο. Κ' ἡ 'Οζώπορτα έρρεσε.

ΣΜΥΡΝΙΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ECCE HOMO

Φίλε «Νουμά»,

Έξισταμαι και άπορω. . . μά δέν άπορω πιά, τὸ βρήκα. Ο κ. Ξενόπουλος, τώρα τελευταία, κεραινοβελώντας δεξιὰ κι άριστερά, σ' έφημερίδες και περιοδικὰ, τὸν Ψυχάρη και τους μαλλιαρούς (καθὼς μας λεί), άρχινισε νά μοιράζει διπλώματα μαλλιαροσύνης και συχωροχέρτια ὀρθοφροσύνης. Ποιοί είναι μαλλιαροί και γιατί είναι μαλλιαροί, κκατὰ τὸν κ. Ξενόπουλο πάντα, δέν ξετάζουμε κι οὔτε μας μέλει. Τὸ ζήτημα είναι νά δοῦμε γιατί ὁ κ. Ξενόπουλος, γράφοντας σ' ένα νύφκντο περιοδικό, βρίσκει σωστὴ τὴν κριτικὴ τοῦ κ. Κ. Χατζόπουλου για τὸν Παλαμά και γιατί ὁ ίδιος ὁ κ. Ξενόπουλος γράφοντας άλλοτε στο «Νέο Ἀστὺ» βρήκε σωστὴ τὴν κριτικὴ πού δημοσίεψε ὁ Έρμονας στο «Νουμά» για τὸ «Δωδεκάλογον τοῦ Γύφτου» κι άνακήρυξε (σπολλάττη του) τὸν Έρμονα για τὸ μόνο Έλληνα κριτικό.

Νά σου τὸ πῶ. Ο Έρμονας τότε εἶτανε, νά πούμε, εν ενεργεία κριτικός κι ὁ κ. Ξενόπουλος τονέ χρειαζότανε. Σήμερα εν ενεργεία κριτικός είναι ὁ κ. Χατζόπουλος κι ὁ κ. Ξενόπουλος τονέ χρειαζεται. Νά, ὁ λόγος πού πρόπερσι εἶταν άριστοῦργημκ ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου» και φέτο δέν άξίζει και πολλὰ πράμματα. Νά, ὁ λόγος πού πρόπερσι ὁ Έρμονας εἶταν ὁ μόνος Έλληνας κριτικός και φέτο (κοίταξε κάπιο περασμένο φύλλο τῶν «Αθήναι») είναι ένας μαλλιαρός και λόγου του από τὸ σωρό. Νά, και ὁ κ. Ξενόπουλος.

Μὲ άγάπη

ΑΝΤΙΣΕΝΟΡ ΟΥΛΟΙ

ΛΑΜΠΡΙΑΤΙΚΑ ΓΛΑΥΤΙΑ

Αἰδί, 19 τοῦ Ἀπρίλη 1910.

Αγαπημένε μου Νουμά,

Θά διαβάσκατε βέβαια στις έφημερίδες πὸς ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνηση έμπόδισε τις πιστολιές και τις κουμποριές τὸ Πάσκα για νά μὴ γίνει κανένα κακό. Και μάλιστα μας ὑποσκέθηκε πὸς τοῦ χρόνου θά ρίξει για τὴ Λαμπρὴ και κωνονιές! Μά οί καθρεουσιάνιοι τοῦ τόπου μας «μένεα πνέοντες» (έτσι μιλοῦνε για νά τους νιώθει ὁ λαός), επειδὴ θά περνοῦσε ἡ Λαμπρὴ χωρὶς κανένα θόρυβο και σούσουρο, σηκώσανε τὸν άνήξερο και άπλό λαὸ στο πόδι κατηγορώντας τους Μαλλιαρούς πὸς τάχα στὸν Έπιτάφιο βλαστημήτανε τὸ Χριστὸ και τὴ Θρησκεία. πὸς είναι άθρησκοί και μωσῶνοι και τόσα άλλα κουροφέξαλα και σχλαμάρες. Ὑστερα από δυὸ μέρες, τὴ νύχτα τοῦ Πάσκα, ενῶ λειτουργοῦσε ἡ εκκλησιὰ και ὄλος ὁ κόσμος με ἡσυχία άκουε τήγια λόγια, οί κυκῦριοι Καθαρειουσιάνιοι τοῦ τόπου μας, οί θεοφοβούμενοι και οί βέροι Χριστιανοί(!), βλέποντας πὸς ένας μπράβος ζητοῦσε από μας εἰρήγησες για τὸ ζήτημα, άρχίσανε νά σφυρίζουνε και νά φωνάζουνε Ζουζ και νά κάνουνε τόπο θόρυβο και κακό, πού ὁ πκπάς αναγκάστηκε νά κόψει τὴ λειτουργία και ὁ κόσμος νά άνησυχήσει. Και μόλις, άφου καταδεχτήκανε οί θρητικοί και φανατικοί Χριστιανοί Καθαρειουσιάνιοι νά σιωπάσουνε, ξανάρχισε ἡ λειτουργία.

Τέτοια Λαμπρὴ περάσαμε, φίλε Νουμά, με τους εύλαβεῖς Καθαρειουσιάνιους τοῦ τόπου μας. Μά σέ ὄλα τοῦτκ, τίποτα άλλο δέ βλέπω παρὰ μιὰ τελευταία σπῖθα τῆς μισοσδυμένης καθαρειουσιάνικης κωλοφωτιᾶς.

Πρόθμος
Ο. Ν.

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὸ πὸς νύστεμο άπ' ὅσα έγραψε ὁ Μιστριώτης τοῦτες τις μέρες είναι ἡ δήλωσή πού μας έκαμε στους «Καιρούς» πὸς πολλοί φίλοι του αεύχονται νά μὴ άποθάνῃ πριν λυθῆ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

— Τὴν ἰδέα εὐχὴ κάνουμε και μεῖς. Γιατί ὅσο περισσότερο ζῆσει ὁ Μιστριώτης κι ὅσο άγριώτερα πολεμήσει τὴ ζωντανὴ γλώσσα, τόσο γληγορώτερα θά μᾶς φέρει και στη τελικωτικὴ νίκη.

— Τσεκουράτκ ὁ κ. Παναγιωτόπουλος τὰ εἶπε στα έγκαινια τοῦ έργατικῶ σκολειοῦ τὴν Κεριακή. Σάν τὸ σκολειὸ πούγινε στους Ἀμπελοκήπους, ἡ γίνονε κι άλλα παρόμοια σκολειὰ και σ' άλλες επαρχίες, ὁ σκολαστικισμός θά φορήσει από αστία.

— Και θά γίνονε, γιατί ἡ Ἀνάγκη, πού χίλιοι Μιστριωτοκαλλιθηδῆδες δέν μποροῦνε νάν τῆς άντισταθοῦνε, θά μᾶς σπρώξει σέ προχτικώτερους δρόμους. Ο Θεὸς μόνάχα νά βάλει τὸ χέρι του, τὸ σπρώξιμο αὐτὸ νά γίνει μιάν ὄρ' άρχύτερα, ὅσο είναι άκόμα καιρός.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. Λεοντ. στο Μιλκώπ. Λάβανε τὴ συντρομὴ κ' εύχαριστοῦμε.—κ. Γ. Κοντ. στο Μόναχο. Χαρήκαμε πού μεῖς για έναν καλλιτέχνη πού και μεῖς πολὺ τὸν εχτιμούμε. Θά δημοσιευτεῖ.—κυρία Α. Γ. Θά δημοσιευτεῖ στο άλλο φύλλο.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαριδῆ).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σέ διαλεχτὸ χαρτί και είναι καλλιτεχνικὰ δεμένο. Πουλιέται στο βιβλιοπωλειὸ τῆς «Έστίας» δρ. 3,50.